UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 334.7-053.6(478)(043.2)

DELIU NATALIA

OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE A AFACERILOR PENTRU TINERII DIN REPUBLICA MOLDOVA

521.03 - Economie și management în domeniul de activitate

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

CHIȘINĂU, 2025

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului „Administrarea Afacerilor” al Universității de Stat din Moldova

Conducător de doctorat:

POPA Andrei, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

Componența Comisiei de doctorat:

ULIAN GALINA, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova - ***Președinte al Comisiei***

POPA ANDREI, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul - ***Conducător de doctorat***

LITVIN AURELIA, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, Universitatea Tehnică din Moldova - ***Referent 1***

DOGA-MÎRZAC MARIANA, doctor habilitat în științe economice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova - ***Referent 2***

STIHI LIUDMILA, doctor în științe economice, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice din Moldova - ***Referent 3***

Susţinerea publică a tezei de doctor va avea loc la data de **24.03.2025**, ora **14:00**, în ședința Comisiei de doctorat din cadrul Universității de Stat din Moldova, pe adresa: **MD-2005, mun. Chișinău, str. Alexe Mateevici, 60, bloc Central, sala nr. 331.**

Teza de doctor şi rezumatele pot fi consultate la Biblioteca Ştiinţifică a Universității de Stat din Moldova şi pe pagina web a ANACEC (https://www.anacec.md).

Rezumatul a fost expediat pe data de ***14 februarie 2025***

Președinte al Comisiei de doctorat:
Ulian Galina,
doctor habilitat în științe economice,
profesor universitar

Conducător de doctorat:
Popa Andrei,
doctor habilitat în științe economice,
profesor universitar

Autor:
Deliu Natalia

© Deliu Natalia, 2025

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII 4
CONȚINUTUL TEZEI 7
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI 25
BIBLIOGRAFIE 27
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI 31
ADNOTARE 32
ANNOTATION 33
АННОТАЦИЯ 34

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei abordate. O economie dezvoltată este bazată pe aportul adus de fiecare individ, iar utilizarea eficientă a forței de muncă devine esențială pentru funcționarea echilibrată a pieței muncii. Dezechilibrele socio-economice din ultimele decenii, cauzate de criza financiară globală din anul 2008, embargoul rus asupra vinurilor din Republica Moldova (2013-2015), pandemia COVID-19 și consecințele ei economice, caracterizate prin scăderea consumurilor în anii 2020-2021, au contribuit la creșterea șomajului în rândul tinerilor, această problemă devenind una dintre cele mai sensibile în întreaga lume. Șomajul în rândul tinerilor are efecte negative nu doar asupra indivizilor, ci și asupra economiei în ansamblu, și a guvernelor responsabile de administrarea nevoilor și intereselor colective a populației din țara respectivă. Marginalizarea socială este unul dintre efectele majore asupra șomerilor tineri, aceasta având consecințe de ordin psihologic, motivațional, comportamental, demografic, interpersonal, și rezultă cu sporirea exodului din țară a tinerilor, adâncirea crizei demografice și îmbătrânirea forței de muncă.

Obiectivul Republicii Moldova de aderare la Uniunea Europeană impune necesitatea promovării unor politici de încurajare a incluziunii sociale prin folosirea eficientă a resurselor umane, accentul fiind pus pe persoanele tinere. Aceasta presupune preluarea practicilor europene în ceea ce privește susținerea tinerilor, creșterea flexibilității pieței muncii și crearea condițiilor pentru dezvoltarea afacerilor durabile. În acest context, tema tezei **„***OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE A AFACERILOR PENTRU TINERII DIN REPUBLICA MOLDOVA*”, urmărește identificarea și soluționarea problemelor legate de dezvoltarea pentru tineri a oportunităților de a se lansa în activități antreprenoriale, și reflectă o sarcină deosebit de importantă pentru agenda actuală a Republicii Moldova.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor asociate. Deși antreprenoriatul este piatra de temelie a dezvoltării economice, cercetările referitoare la *antreprenoriatul în rândul tinerilor* reflectă existența mai multor probleme teoretice și metodologice nerezolvate. Vorbind despre antreprenoriatul în rândul tinerilor, trebuie remarcat faptul că, de regulă, acesta nu este evidențiat ca element independent, iar problemele sale specifice, în special aspectele sale sociale, sunt luate în considerare doar fragmentar și nu reprezintă un subiect independent de cercetare.

Problema promovării și dezvoltării antreprenoriatului în rândul tinerilor, care face obiectul acestei lucrări, se află în zona de intersecție a mai multor domenii științifice: teoria antreprenoriatului, teoria economică, teoria managementului, managementul, precum și sociologia și psihologia.

Abordările teoretice ale dezvoltării antreprenoriatului sunt dezvăluite în literatura economică clasică. Primul termen de antreprenoriat a fost formulat de economistul francez R. Cantillon. Cercetătorii J. Thünen, A. Smith, J. Say, J. Schumpeter, F. Knight, L. Mises, K. Kirzner au continuat să studieze antreprenoriatul pe baza contextului economic și social al activității antreprenorului. Una dintre primele încercări de a combina diferite abordări în studiul antreprenoriatului a fost făcută de M. Weber, precum și de W. Sombart. G. Tardom, G. Murray.

În Republica Moldova, problema diferitelor aspecte ale activităţii de antreprenoriat, ale formelor şi metodelor de susţinere a acesteia sunt prezentate în lucrările diferitor cercetători, cum ar fi: Popa A., Aculai E., Bajura T., Belostecinic Gh., Ulian G., Bugaian L., Certan S., Ciloci R., Cotelnic A., Gheorghiţa M., Gorobievschi S., Jalencu M., Paladi I., Doga-Mîrzac M., Roşca P., Sârbu I., Solcan A., Stratan A., Stihi L., Veveriţă V.

Totodată, trebuie de menționat că cercetarea privind persoanele tinere, accesul lor pe piața muncii sau posibilitatea de inițiere a afacerilor, au cel mai des un caracter fragmentar.

Actualitatea problemei și caracterul ei complex și multilateral ce au condiționat alegerea temei de cercetare, au determinat scopul și obiectivele lucrării.

Scopul cercetării constă în studierea și analiza oportunităților de dezvoltare a afacerilor lansate de tinerii din Republica Moldova în condițiile actuale și elaborarea unor propuneri relevante privind crearea a unui nou mecanism de susținere a antreprenorilor tineri din Republica Moldova.

Obiectivele cercetării urmăresc:

- Investigarea conceptului de antreprenoriat în rândul tinerilor și a caracteristicilor care îl specifică;
- Investigarea experienței internaționale în susținerea și promovarea potențialului persoanelor tinere, în primul rând în țările Uniunii Europene, precum și a politicii de susținere din partea statului;
- Evaluarea situației din Republica Moldova ce ține de activitățile antreprenoriale a categoriei țintă;
- Analiza politicilor și programelor de susținere în Republica Moldova a antreprenorilor tineri;
- Efectuarea unui studiu referitor la antreprenorii tineri activi (cu activitate efectivă, reală) și antreprenori tineri potențiali din Republica Moldova, cu scopul identificării oportunităților și provocărilor cu care se confruntă tinerii antreprenori, precum și determinării factorilor ce influențează antreprenoriatul în rândul tinerilor;
- Identificarea modalităților de atragere a persoanelor tinere în activitatea de antreprenoriat;
- Elaborarea unui model economico-matematic ce ar elucida impactul condițiilor economice asupra activității de antreprenoriat al tinerilor;
- Dezvoltarea unui nou mecanism de susținere a antreprenorilor tineri din Republica Moldova;
- Argumentarea și elaborarea propunerilor și recomandărilor pentru perfecționarea politicii de stat în ceea ce privește creșterea oportunităților de dezvoltare a afacerilor de către persoanele tinere.

În baza sintezei bibliografice, au fost formulate următoarele ipoteze ale cercetării:

1. Fenomenul emigrației influențează intenția tinerilor de a înființa o afacere.
2. Politicile de suport instituțional și financiar acordat tinerilor contribuie la creșterea numărului de afaceri create de tineri antreprenori.
3. Tinerii sunt o categorie socială dezavantajată**,** cu nevoi, probleme și dificultăți specifice care le influențează intenția și decizia de a se lansa în afaceri.
4. Creșterea numărului de tineri dispuși să inițieze o afacere depinde de suportul oferit pentru instruire și mentorat.
5. Potențialul antreprenorial al tinerilor este folosit într-o măsură neînsemnată.
6. Activitatea tinerilor antreprenori are o influență semnificativă în formarea PIB-ului pe cap de locuitor.

Metodologia cercetării științifice este bazată pe utilizarea metodelor generale științifice și economice de cercetare. Pe parcursul studiului au fost utilizate atât metodele științifice generale, precum și cele de cercetare științifică economică.

Din ***metodele științifice generale de cercetare*** au fost utilizate:

- abordarea sistemică,
- analiza şi sinteza,
- abordarea istorică şi logică,
- analiza critică a materialelor,
- analiza monografică,
- metoda analogiilor etc.

Din ***metodele de cercetare științifică economică*** au fost utilizate:

- cercetarea empirică,

- cercetarea cantitativă,
- comparația,
- grupările, etc.
- cercetarea calitativă realizată prin intermediul interviurilor semistructurate cu tinerii sau potențiali antreprenori.

În calitate de suport informațional sunt folosite materialele științifice și rapoartele de analiză privind problema de cercetare, datele Eurostat, și BNS Moldova; legislația și documentele ce țin de politicile sociale și economice care reglementează diverse aspecte ale activității tinerilor în Republica Moldova și țările UE.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării include următoarele elemente:

- sunt determinate elementele care identifică noțiunea de „antreprenoriat în rândul tinerilor" și este formulată definiția proprie a antreprenoriatului în rândul tinerilor;
- este dată definiția conceptului de „antreprenor tânăr";
- sunt determinate similitudinile și diferențele mecanismelor și pârghiilor de susținere a antreprenorilor tineri și a viitorilor antreprenori, aplicabile pentru R. Moldova;
- a fost efectuat un studiu empiric ce ține de analiza intențiilor tinerilor referitoare la implicarea în activități antreprenoriale;
- este evidențiată contribuția antreprenorilor tineri la creșterea Produsului Intern Brut (PIB);
- este elaborat un model propriu de evaluare a impactului activității antreprenoriale a tinerilor asupra PIB;
- este dezvoltat și argumentat un nou mecanism de susținere a antreprenorilor tineri din Republica Moldova.

Problema științifică importantă soluționată constă în fundamentarea teoretică și metodologică a dezvoltării activităților de antreprenoriat destinate tinerilor, fapt ce asigură confirmarea necesității susținerii și promovării în continuare a tinerilor antreprenori.

Semnificația teoretică constă în sistematizarea definițiilor referitoare la antreprenoriat și antreprenoriat pentru tineri, identificarea particularităților și problemelor specifice antreprenorilor tineri, elaborarea modelului matematic de evaluare a impactului activității antreprenoriale al tinerilor asupra performanței economice a țării.

Valoarea aplicativă a cercetării: se manifestă prin faptul că rezultatele studiilor efectuate permit determinarea unor modalități concrete de susținere și de atragere a persoanelor tinere către activitățile antreprenoriale. Astfel, rezultatele cercetării pot fi utilizate la perfecționarea politicilor în domeniul susținerii persoanelor tinere în inițierea și dezvoltarea propriei afaceri.

Structura și conținutul tezei. Lucrarea a fost organizată într-o succesiune logică pentru a facilita atingerea scopului și obiectivelor propuse. Astfel, teza include adnotarea, introducerea, trei capitole, concluziile și recomandările, bibliografia și anexele.

În capitolul I al tezei, denumit „*Bazele conceptuale ale antreprenoriatului în rândul tinerilor*" sunt analizate studiile efectuate în domeniul de cercetare: este analizată noțiunea de sistem economic și contribuția forței de muncă la dezvoltarea și îmbogățirea societății; sunt sistematizate definițiile cu privire la antreprenoriat pentru tineri. În concluziile la Capitolul I, având la bază sinteza bibliografică efectuată, sunt formulate ipotezele cercetării.

În capitolul II „*Incluziunea tinerilor prin lansarea în afaceri – Republica Moldova și experiența internațională*" sunt prezentate rezultatele analizei situației actuale privind angajarea în câmpul muncii a persoanelor tinere, cât și sunt evaluate posibilitățile inițierii afacerii pentru această categorie de persoane; În concluziile la Capitolul 2 sunt validate unele ipoteze ale cercetării efectuate de autor.

În capitolul III „*Opțiuni de susținere a tinerilor antreprenori din Republica Moldova*" sunt analizate următoarele aspecte: măsurile de susținere a afacerilor pentru persoanele tinere și

perfecționarea direcțiilor de susținere a persoanelor dezavantajate; barierele de dezvoltare și integrare profesională a persoanelor tinere; *elaborarea unui model de analiză al impactului activităților antreprenoriale ale tinerilor asupra situației economice la general,* ș.a.

Concluziile generale și recomandări conțin principalele constatări și rezultate ale prezentei cercetări, se accentuează elementele de noutate științifică, se indică obiectivele care au fost realizate prin indicarea paragrafelor, capitolelor din prezenta teză.

Aprobarea rezultatelor investigației. Principalele rezultate științifice au fost diseminate prin intermediul conferințelor naționale și internaționale, cât și în articolele publicate în revistele de specialitate.

Cuvinte cheie: antreprenoriat, antreprenoriat în rândul tinerilor, antreprenori tineri, tineri potențiali antreprenori, metode de susținere a afacerilor.

CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul 1 „Bazele conceptuale ale antreprenoriatului în rândul tinerilor" reflectă modul în care sistemele economice moderne valorifică resursele umane pentru a stimula creșterea economică. Tot odată sunt prezentate politicile de incluziune socială și economică dedicate, în special, tinerilor, analizând provocările cu care se confruntă această categorie de populație. Sunt prezentate caracteristicile definitorii ale antreprenoriatului pentru tineri.

O problemă actuală a economiei oricărei țări este găsirea modalităților și instrumentelor pentru a atinge o eficiență maximă și a îmbunătăți rata de creștere economică. Acest lucru este strâns legat de sistemul economic al țării, inclusiv tipul și modelul său, intervenția statului în economie, nivelul dezvoltării pieței și barierele de intrare și ieșire.

Sistemul economic e definit ca un ansamblu de relaţii între oameni ce vor determina modul de organizare şi funcţionare a activităţii economice şi sociale a unei ţări.

Sistemul economic vizează felul de utilizare a resurselor economice; relațiile instituțiilor, organismelor și altor elemente ale suprastructuri politice, juridice și ideologice, prin intermediul cărora se desfășoară activitatea economică [17, p. 88].

Au fost numeroase încercări de analiza activitățile economice prin prisma sistemului, și printre primii a fost François Quesnay care a expus viziunea asupra circuitului macroeconomic în lucrarea sa „Tabloul Economic" [16].

Importanța forței de muncă în sistemul economic a fost pentru prima dată evidențiată în Legea debușeelor al lui Jean Baptiste Say (Figura 1).

El a fundamentat teoria a celor trei factori de producție: muncă, capital și pământ, care corespund a trei surse de venit - salarii, profit și chirie. Say credea că fiecare dintre factorii de producție generează independent venitul corespunzător.

Smith a privit forța de muncă ca forța care creează produsul, iar productivitatea muncii ca factor care determină valoarea generală a produsului din ramură [41].

David Ricardo [40] considera *forța de muncă* ca fiind *un bun care este vândut și cumpărat*, prețul de piață al acestui bun (forța de muncă) fiind determinat de valoarea produselor realizate cu această forță.

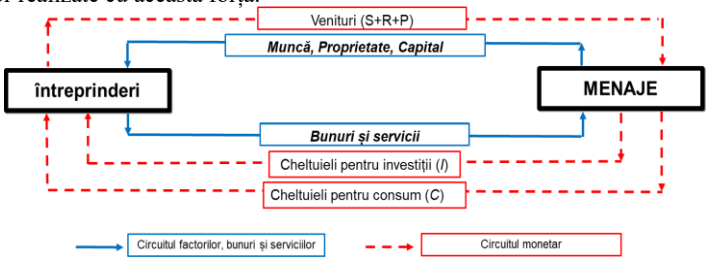

Figura 1. Jean-Baptiste Say: Circuitul economic (legea debușeelor)
Sursa: [16, p. 71]

Astfel, în lucrările clasicilor teoriei economice liberale, munca a fost considerată ca un factor de producție, un element de capital și o sursă de venit și bogăție (Figura 2).

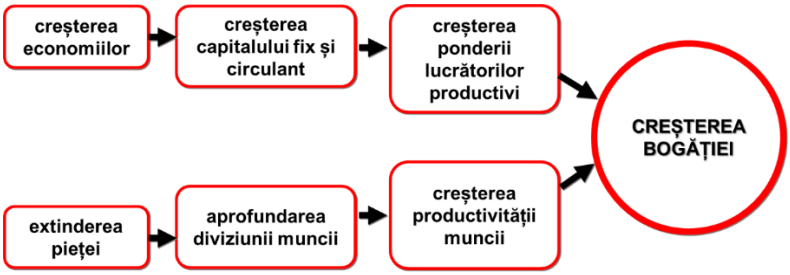

Figura 2. Factorii creșterii bogăției în viziunea liberalismului economic clasic
Sursa: [16, p. 70]

Karl Heinrich Marx a rezolvat în cele din urmă dilema relațiilor dintre om și munca sa, diferențiind conceptele de „muncă" și „forța de muncă". Astfel, munca este „un proces care are loc între om și natură", în timpul căruia forța de muncă este consumată ca „un set de abilități fizice și spirituale posedate de un organism, personalitatea unei persoane vii și care sunt folosite de acesta ori de câte ori produce valori de utilizare " [39, p. 122-123].

Marx a pus în valoare forța de muncă în calitate de „marfă specifică" care are valoare de schimb și valoare de întrebuințare, influențând, astfel, modul de producție (Figura 3).

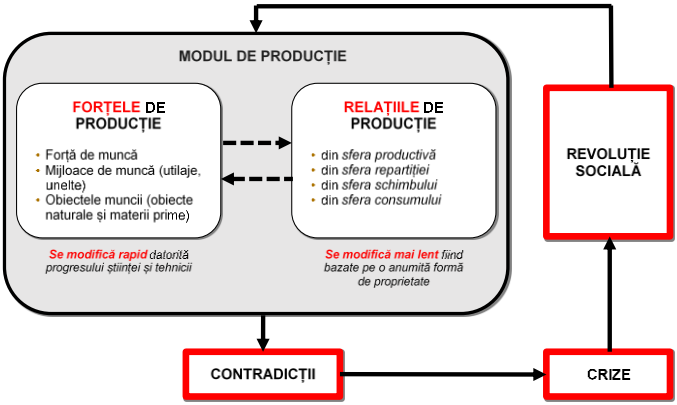

Figura 3. Modul de producție, în conceptul lui K. Marx, cu influențele și consecințele lui
Sursa: [16, p. 108]

Forța de muncă și *Piața muncii* sunt doi termeni strâns legați în economie. Piața muncii este locul în care se întâlnesc cererea și oferta de muncă. Este influențată de nivelul de ocupare a forței de muncă, cererea și oferta de muncă, salarii și condiții economice generale. În Republica Moldova, se observă o reducere a populației și îmbătrânirea acesteia, ceea ce generează probleme legate de mobilitatea forței de muncă și creează provocări pentru angajatori.

Tinerii joacă un rol crucial în dezvoltarea pieței muncii din Republica Moldova din mai multe motive:

- Tinerii se adaptează mai ușor la noile condiții de piață în comparație cu alte categorii de populație activă.
- Ei reprezintă principala sursă potențială de forță de muncă.
- Tinerii sunt receptivi la inovații și schimbări, contribuind la ocuparea nișelor de pe piață.

Astfel, tinerii sunt esențiali pentru a asigura o rezervă constantă de forță de muncă. Din perspectiva dezvoltării economice a țării, tinerii reprezintă un grup social extrem de important. Angajarea tinerilor în câmpul muncii este o problemă majoră atât în mediul rural, cât și în cel urban.

Tinerii din Republica Moldova se confruntă cu un şir de probleme, cele mai grave fiind:

- insuficienţa financiară;
- lipsa unui loc de muncă;
- condiţii neadecvate de trai;
- lipsa condiţiilor şi posibilităţilor de autoafirmare şi automanifestare în viaţă;
- lipsa de încredere în ziua de mâine.

Integrarea tinerilor pe piața muncii, educaţia lor și dezvoltarea capacităţilor acestora sunt cruciale pentru dezvoltarea unei societăți prospere, durabile și echitabile socio-economic. În acest sens, considerăm că **antreprenoriatul și dezvoltarea afacerilor de către antreprenorii tineri *sunt soluții eficiente în crearea locurilor de munca și în creșterea sustenabilă a economiei*.**

Antreprenoriatul tinerilor este privit ca o modalitate suplimentară de integrare a tinerilor pe piața muncii și de depășire a sărăciei.

Astfel, la momentul actual atragerea tinerilor spre activităţile de antreprenoriat este una din sarcinile primordiale pentru formarea economiei ţării, precum şi pentru rezolvarea problemei ocupării forţei de muncă tinere. Mai cu seamă că peste 30% de tineri cu vârsta cuprinsă între 18-26 ani sunt interesaţi ca într-o zi să iniţieze propria afacere.

Antreprenoriatul a fost de mulți ani obiectul unei atenții deosebite a publicului larg, a economiștilor și politicienilor și, desigur, a oamenilor de știință.

Unul dintre primii oameni de știință care au acordat atenție teoriei antreprenoriatului a fost economistul francez de origine irlandeză Richard Cantillon, care în „Trataul despre natura generală a comerțului" ("*Essai Sur La Nature Du Commerce En Général*") a descris activitatea antreprenorială ca una asociată cu riscul pe care antreprenorul și-l asumă în schimbul unei oportunități viitoare de a primi venituri sau de a fi pregătit pentru eventuale pierderi [37].

Intensificarea dezvoltării teoriei antreprenoriatului începe cu viziunile lui Joseph Alois Schumpeter, care în lucrarea „Capitalism, socialism și democrație" ("*Capitalism, socialism and democracy*") definește și caracterizează funcțiile *antreprenoriale*, considerându-le diferite de cele manageriale, îndreptate spre formarea de „noi combinații" pentru obținerea profitului. [42, p. 142].

Antreprenoriatul este o noțiune complexă, multilaterală, caracterizată printr-o multitudine de definiții. În calitate de activitate combinată, conceptul de antreprenoriat poate fi definit și ca un grup de acțiuni desfășurate de indivizi și/sau grupuri în care scopul principal este acela de a crea noi oportunități care nu există și nici nu fac parte din organizațiile deja stabilite [29].

Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi [2] determină antreprenoriatul ca *„activitatea de fabricare a producției, de executare a lucrărilor și prestare a serviciilor, desfăşurată de cetăţeni și de asociaţiile acestora în mod independent, din proprie iniţiativă, în numele lor, pe riscul propriu şi sub răspunderea lor patrimonială, cu scopul de a-şi asigura o sursă permanentă de venituri*" [2, articolul 1(1)].

Evoluția antreprenoriatului din Republica Moldova, denotă faptul că, în perioadă imediată de după proclamarea independenței la 27 august 1991, în calitate de antreprenori și fondatori de afaceri, au fost persoanele care au deținut deja experiență în domeniul de activitate și experiență managerială. Ulterior, la aceștia s-a adăugat și contingentul de persoane care dispun de resurse financiare minime, necesare pentru înființarea afacerilor, provenite din economiile și acumulările personale. Doar în condițiile existenței unei „istorii de afaceri" sau „istorii de economii" și a unor garanții în formă de gaj, antreprenorii din Moldova puteau spera la obținerea creditelor necesare pentru lansarea în afaceri. Respectiv, putem constata că, în varianta obișnuită, general acceptată, un antreprenor este o persoană cu experiență de muncă care posedă resurse sau are acces la resursele financiare necesare lansării afacerii.

În contrapunct cu cele menționate mai sus vine noțiunea de „**antreprenor tânăr**" și „**antreprenoriat în rândul tinerilor**", care se referă la vârsta persoanei și experiența ei de muncă.

În viziunea noastră, ***antreprenoriatul în rândul tinerilor*** poate fi definit ca ***activitatea persoanelor tinere cu responsabilitate juridică deplină, cu vârste de la 18 până la 34 ani, fără experiență în muncă sau cu o experiență de muncă neînsemnată, îndreptată spre atingerea bunăstării personale prin înființarea unei afaceri, pe cont propriu, din surse preponderent împrumutate, și gestionarea ei în regim de inovare, mobilitate, flexibilitate și riscuri sporite, cu scopul de a genera valoare adăugată și a obține profituri permanente*.**

Interesul tinerilor pentru a se lansa în antreprenoriat este condiționat de prezența unui set de probleme cu care se confruntă chiar la primi pași în luarea deciziei de așî înființa afacerea proprie. Sunt o serie de factori ce afectează sau influențează interesul antreprenorial în rândul tinerilor (Figura 4).

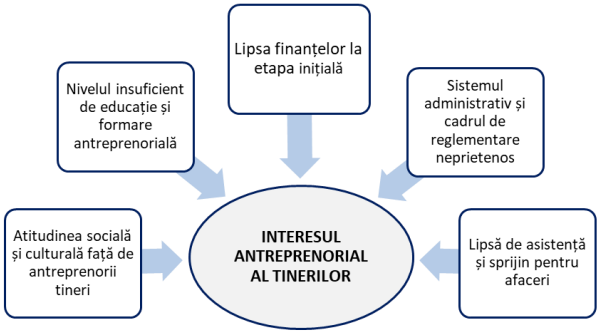

Figura 4. Factorii care afectează interesul antreprenorial în rândul tinerilor
Sursa: elaborată de autor în baza [30; 31; 36].

Specificul antreprenoriatului în rândul tinerilor constă în faptul că este un produs al îmbinării activității specifice vârstei cu alegerea unui drum profesional, obținând cunoștințele necesare pentru aceasta. În plus, antreprenoriatul este un atribut integral al unei societăți democratice dezvoltate, deoarece afacerile contribuie la stabilirea libertății economice a unui cetățean și la dezvoltarea idealurilor societății civile - de exemplu, drepturile de proprietate privată, precum și formarea unei clase de mijloc, care stă la baza stabilității politice și economice a statului.

Întrucât tinerii ca grup social se caracterizează printr-un nivel ridicat de creativitate, mobilitate, înclinație către inovare și risc, atunci antreprenoriatul în rândul tinerilor, în consecință, are și el specificul său.

Antreprenorii tineri, ca grup social, au proprietăți care pot contribui la lansarea cu succes a unei afaceri: determinare, asumare de riscuri, încredere, potențial inovator, abilități de

comunicare. Cu toate acestea, acest grup social se distinge și prin acele trăsături care împiedică dezvoltarea efectivă a întreprinderii. Ele provoacă astfel de probleme precum, de exemplu, lipsa capitalului inițial necesar, lipsa experienței manageriale, cunoștințe în domeniul juridic, dificultăți în completarea documentelor contabile, nepregătirea pentru situații de conflict și așa mai departe.

Datorită diferențelor dintre antreprenoriat la general și antreprenoriatul în rândul tinerilor, cât și a problemelor cu care se confruntă antreprenorii tineri - aceștia pot și trebuie să fie analizați ca o grupă specială, o grupă dezavantajată, datorită multiplelor criterii.

Capitolul 2 „Incluziunea tinerilor prin lansarea în afaceri – Republica Moldova și experiența internațională".

Prosperitatea viitoare a Europei în mare măsură depinde de tinerii săi. În plus, tinerii reprezintă un număr semnificativ și o proporție semnificativă a populației din UE, astfel ei numără aproape 100 de milioane în UE, sau o cincime din populația totală a UE. Circumstanțelor menționate se datorează atenția acordată tinerilor de către politicile europene. În pofida oportunităților fără precedent pe care le oferă Europa modernă, tinerii se confruntă cu unele provocări – agravate de criza economică – legate de sistemele educaționale și formare și de accesul la piața forței de muncă [10].

Angajarea tinerilor în câmpul muncii este caracterizată de anumite dificultăți specifice. Astfel, tinerii au șanse mai puține să fie încadrați profesional. Rata șomajului în rândul tinerilor rămâne a fi cea mai înaltă în comparație cu alte categorii de vârstă și este în creștere în ultimii ani. În cadrul țărilor europene există variații mari referitor la acest indicator. Astfel, în Germania, Austria, Slovenia, Malta acest indicator este în jur de 10%, pe când pentru așa țări ca Grecia, Spania – este de peste 25% (Figura 5).

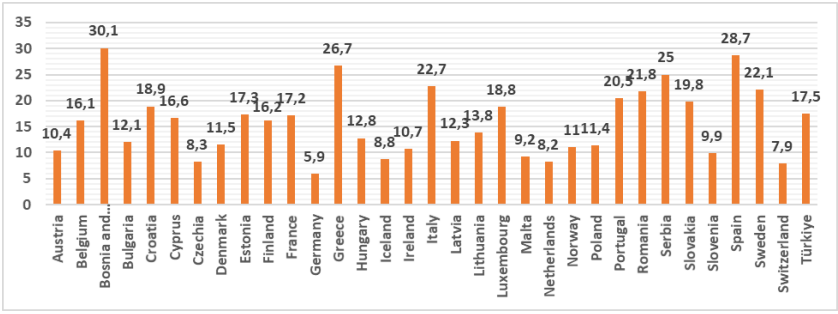

Figura 5. Rata șomajului în rândul tinerilor în Europa, anul 2023
Sursa: [35].

Reducerea șomajului în rândul tinerilor este una dintre provocările majore cu care se confruntă majoritatea guvernelor din lume. Cu aproximativ 88 de milioane de tineri femei și bărbați șomeri din întreaga lume, necesitatea eforturilor de creare a locurilor de muncă axate pe tineret este incontestabilă. Potrivit Raportului Organizației Internaționale a Muncii (ILO – *International Labour Organisation*) privind tendințele globale ale ocupării tinerilor în anul 2022 [34], ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor la nivel mondial a scăzut cu 34 de milioane între 2019 și 2020. Cea mai mare parte a pierderii de locuri de muncă a fost cauzată de circumstanțele extraordinare ale crizei pandemice COVID-19.

În cadrul potențialelor eforturi și strategii de stimulare a ocupării forței de muncă și a creării de locuri de muncă pentru tineri, antreprenoriatul este din ce în ce mai acceptat a fi un mijloc important și o strategie suplimentară valoroasă pentru a crea locuri de muncă și a

îmbunătăți mijloacele de trai și independența economică a tinerilor. Este o abordare inovatoare pentru integrarea tinerilor pe piețele forței de muncă în schimbare de astăzi.

Deși rolul crucial jucat de antreprenoriat în stimularea dezvoltării economice și a creării de locuri de muncă [25] este din ce în ce mai înțeles, s-au depus puține eforturi pentru a-l privi din perspectiva tineretului. Tinerii sunt tratați în mare parte ca parte a populația adultă în general, în timp ce nevoile lor specifice și potențialul antreprenorial particular, precum și contribuția lor critică la progresul economic și social sunt subestimate [31].

Antreprenoriatul și crearea de noi afaceri sunt o alternativă semnificativă pentru tinerii din ziua de azi, care se confruntă adesea cu o piață a muncii cu rate de șomaj de două cifre.

Pentru UE, antreprenoriatul este considerat un pilon esențial al creșterii economice și al creării de locuri de muncă. Acesta creează noi întreprinderi și locuri de muncă, deschide noi piețe și stimulează noi aptitudini și capacități. Astfel în ***Planul de acțiune „Antreprenoriat 2020"*** [9, 10] se pune accentul pe facilitarea creării de noi întreprinderi și a unui mediu mult mai stimulant pentru prosperitatea și creșterea antreprenorilor.

Se acordă o atenție sporită educației [13]. Astfel educația antreprenorială este promovată din ce în ce mai mult în majoritatea țărilor europene. Pentru a stimula și mai mult acest proces, Comisia a lansat Săptămâna europeană a IMM-urilor pentru a promova antreprenoriatul în Europa și pentru a-i informa pe antreprenori cu privire la sprijinul disponibil [12].

Atât *Cadrul reînnoit pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului pentru perioada 2010-2018* (care constituie, în fapt, ***Strategia Uniunii Europene pentru tineret 2010-2018)*** [11], cât și *Strategia UE pentru tineret 2019-2027 „Implicarea, conectarea și responsabilizarea tinerilor: o nouă strategie a UE pentru tineret"* propun inițiative și promovează politici de susținere în opt domenii: ***1) Angajarea și antreprenoriatul; 2) Incluziune socială; 3) Participare; 4) Educație și formare; 5) Sănătate și bunăstare; 6) Activități voluntare; 7) Tineretul și lumea; 8) Creativitate și cultură.*** În cadrul tezei de doctor a fost efectuat un studiu comparativ, cu scopul de a identifica caracteristici comune și deosebiri referitoare la situația tinerilor antreprenori în diferite țări. Pentru realizarea studiului comparativ au fost luate ca reper 4 grupuri de țări, fiecare din acestea având anumite condiții socio-economice și politice comune de dezvoltare:

1. Danemarca, Finlanda și Suedia;
2. Portugalia și Spania;
3. Estonia, Letonia, Lituania, Slovenia;
4. Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Ucraina și Moldova.

În urma studiului se constată că, accentul se pune pe:

- ✓ Formare profesională;
- ✓ *Coaching* și mentorat antreprenorial;
- ✓ Consultanță în afaceri, inclusiv incubatoare/acceleratoare;
- ✓ Ușurința de a face afaceri;
- ✓ Climat favorabil de afaceri;
- ✓ Angajament față de inovare;
- ✓ Sistem educațional eficient.

Pentru Republica Moldova tinerii la fel reprezintă un segment important, dar se confruntă cu provocări precum migrația, declinul demografic și pandemia COVID-19. Populația tânără a scăzut în ultimii ani, iar proporția acestora în totalul populației a înregistrat o scădere semnificativă. Bărbații reprezintă o proporție ușor mai mare decât femeile în rândul tinerilor, iar majoritatea tinerilor locuiesc în mediul rural. Eșantionul cercetat este pentru anii 2015-2023, această perioada extinsă fiind necesară pentru a evidenția fluctuațiile demografice și evoluția indicatorilor socio-economici înainte și după pandemie.

Astăzi tinerii în Republica Moldova constituie doar circa 25% din totalul populației (Tabelul 1). Pe parcursul ultimilor ani populația țării s-a redus cu 378 de mii de locuitori,

această scădere este semnificativă, luând în considerație tendințele demografice negative din Republica Moldova.

Tabelul 1. Distribuția tinerilor din Republica Moldova pe grupe de vârstă, gen și loc de reședință, anii 2015-2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Total populație în țară	2835978	2803186	2755189	2707203	2664224	2635130	2596809	2528654	2457783
Inclusiv, tineri cu vârste de 15-34 ani	854193	820454	778125	736880	700943	674038	642528	599444	557278
Ponderea tinerilor cu vârste de 15-34 ani în total populație din țară, %	**30,12**	**29,27**	**28,24**	**27,22**	**26,31**	**25,58**	**24,74**	**23,7**	**22,67**
Tineri cu vârste de 15-34 ani, pe medii:									
· **Urban**	356604	339857	321932	305230	291870	282637	272103	257417	242380
· **Rural**	497590	480598	456195	431653	490074	391402	370 425	342027	314898
Din numărul total de tineri:									
· **Bărbați**	432379	415296	392110	370442	352882	340169	323635	298776	273884
· **Femei**	421814	405160	386017	366439	348061	333870	318893	300668	283394

Sursa: elaborat de autor în baza datelor [24]

Această tendință se reflectă și în rândul tinerilor, numărul tinerilor s-a redus cu 296 mii. La fel, în perioada 2015-2023, a scăzut și ponderea tinerilor cu vârstele de 15-34 ani, respectiv, de la 30,12% la 22,67%.

Proporţia bărbaţilor tineri este uşor mai mică decât cea a femeilor în totalul tinerilor. Relativ mai mulți tineri locuiesc în mediul rural – 57-58%, în comparație cu 41-42% de tineri ce locuiesc la oraș.

Acestă reducere semnificativă a populației tinere (aproximativ 34% pe parcursul ultimilor 8 ani) și aduce în prim plan o serie de probleme cum ar fi: a) migrația; b) scăderea natalității; c) îmbătrânirea populației; d) fluctuațiile de pe piața muncii etc

Pe piața muncii din Republica Moldova se atestă un decalaj între cererea și oferta de muncă. Astfel, indicatorii care caracterizează activitatea economică, ocuparea forței de muncă și șomajul în rândul tinerilor, desigur, variază în funcție de grupuri individuale. Indicatorii nivelului activității economice și al ocupării forței de muncă sunt semnificativ mai mici la vârsta de 15-24 ani (deoarece mulți tineri studiază încă), și semnificativ mai mari - pentru vârsta de 25-34 ani.

Crizele cu care se confruntă economia Republicii Moldova a dus la o mărire a ratei șomajului. Rata șomajului este mai mare în rândul tinerilor comparativ cu populația generală. Cea mai înaltă cotă este înregistrată la tineri cu vârsta cuprinsă între 15-24 ani. Inițial, cote mai înalte erau înregistrate în mediul rural, iar în ultimii ani - în mediul urban, cei de la oraș înregistrând un indice mult mai înalt, comparativ cu cei de la sate (Figura 6). La fel, rata șomajului în rândul femeilor este comparativ mai mare ca cea a bărbaților din această categorie de vârstă.

Cele mai caracteristice **cauze ale șomajului în rândul tinerilor** țin de însăși specificul comportamentului, viziunilor și aspirațiilor lor. Astfel, tot mai mulți cetățeni tineri preferă sau să plece peste hotarele țării (în speranța obținerii unui nivel de trai diferit și superior celui din Republica Moldova) sau, paradoxal la prima vedere, să nu caute de lucru deloc, preferând să primească un suport financiar din partea rudelor plecate peste hotare. O altă caracteristică specifică pentru această grupă de vârstă este și dorința tinerilor de a continua studiile.

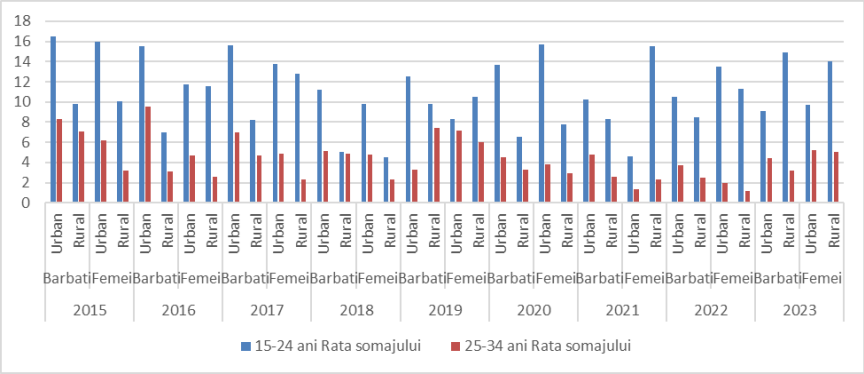

Figura 6. Rata șomajului în rândul tinerilor după sexe și mediu de trai
Sursa: elaborată de autor în baza datelor [26; 27]

Rata înaltă de şomaj în rândurile tinerilor trebuie explicată nu doar prin lipsa locurilor de muncă, ci și prin percepția tinerilor a perspectivelor de angajare prin prisma nivelului de remunerare. Mulți tineri consideră că salariile oferite sunt joase. Criza provocată de pandemia de COVID-19 a dus la pierderea locurilor de muncă, reducerea veniturilor, ș.a., dar cea mai afectată categorie au fost tinerii.

Ca rezultat al nivelului ridicat de șomaj în rândul tinerilor ne confruntăm cu plecarea în masa a tinerilor peste hotarele țării, indicatorii emigrației tinerilor fiind în creștere continuă pe parcursul ultimilor ani de până la pandemia COVID-19. Dintre cei plecați peste hotarele țării, peste 70% sunt bărbați.

Conform cercetărilor efectuate de autor, tinerii pleacă în mare parte deoarece nu sunt de acord cu condițiile de muncă sau de salarizare propuse în țară. Tinerii optează mai frecvent pentru a pleca peste hotarele țării. Astfel fiecare al 4 tânăr este plecat peste hotare la lucru, fie în căutarea unui loc de lucru.

Tinerii, cel mai frecvent, nu sunt mulțumiți de perspectivele angajării în câmpul muncii din Republica Moldova. Dintre cei plecați peste hotarele țării, peste 70% sunt bărbați (Figura 7). Mai frecvent pleacă tinerii din mediul rural, datorită faptului că le este mai dificil la sat să găsească un loc de muncă bine plătit. Dacă bărbații pentru un loc de muncă peste hotare aleg mai frecvent Federația Rusă (până în anul 2020), atunci femeile aleg - Italia. Ponderea femeilor tinere care lucrează în Italia este de 4 ori mai mare decât cea a bărbaților tineri.

Totodată, trebuie de menționat că, în continuare tinerii intenționează să migreze în căutarea unui loc de muncă, majoritatea pentru perioade scurte, cuprinse între mai puțin de un an și trei ani, și doar unul din zece intenționează să se întoarcă în țară.

O altă caracteristică de bază a tinerilor este lipsa de finanțe proprii. Astfel, principalele surse de venit pentru tineri provin din două surse fundamentale: salariile obținute din activități remunerate și sprijinul financiar asigurat de părinți sau alte forme de întreținere. Aceste surse

dominante sunt însoțite de prestațiile sociale și transferurile de fonduri de la persoane aflate în afara țării.

Modul în care tinerii își asigură veniturile este subiectul unor variații semnificative, determinate de grupul de vârstă al acestora. Într-o manieră treptată, pe măsură ce înaintează în vârstă, dependența de sprijinul financiar al părinților sau de alte forme de întreținere tinde să scadă în timp ce câștigurile salariale devin preponderente, mai ales pentru tinerii cu vârste între 30 și 34 de ani.

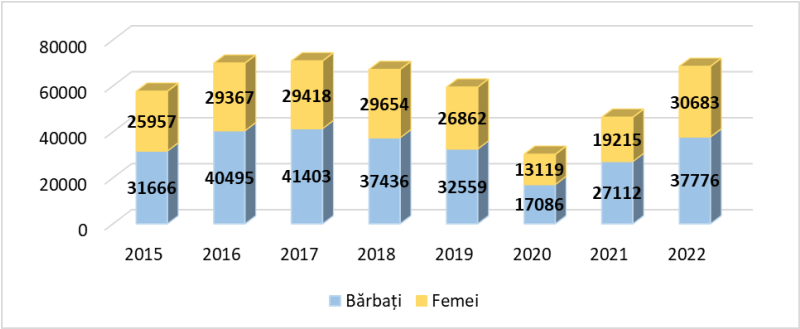

Figura 7. Migrația tinerilor peste hotarele țării, mii persoane
Sursa: elaborată de autor în baza [22]

De asemenea, mediul de reședință exercită o influență semnificativă asupra surselor de venit ale tinerilor. În mediul urban, posibilitățile de angajare sunt mai diverse, ceea ce face ca salariile să devină sursa principală de venit. În contrast, în mediul rural, activitățile individuale legate de agricultură constituie o altă sursă importantă de venit pentru tineri. [28]

În cadrul temei de cercetare a fost realizat un ***studiu despre antreprenorii tineri activi (cu activitate efectivă, reală) și antreprenori tineri potențiali*** din Republica Moldova. Studiul a urmărit realizarea următoarele **obiective:**

a) determinarea intențiilor de inițiere și dezvoltare a afacerilor;
b) problemele cu care se confruntă tinerii și necesitățile de susținere.

Analizând rezultatele sondajului, devine evident că tinerii sunt dispuși să activeze ca antreprenori, fiind motivați de familie, rude, exemple de succes. Tinerii acceptă să –și asume anumite riscuri, iar statul și mediul de afaceri trebuie să susțină cât mai mult inițiativele tinerilor. În general bărbații sunt mult mai preocupați ca femeile să aibă propria afacere. Totodată este nevoie să precizăm că, la categoria potențiali antreprenori - cele mai active sunt femeile.

Cercetările efectuată ne permit să concluzionăm solvența ipotezelor cercetării.

1. ***Ipoteza 1.*** „Fenomenul emigrației influențează intenția tinerilor de a înființa o afacere". Cercetările efectuate, relevă că tinerii ce emigrează sunt în căutarea unui loc de muncă mai bun, și la moment nu sunt preocupați de inițierea unei afaceri personale. Tinerii care migrează pentru a lucra în străinătate pot dobândi cunoștințe și abilități noi, precum și experiență în domeniul afacerilor și antreprenoriatului. Acest lucru ar putea avea un efect pozitiv asupra intenției lor de a înființa o afacere în țară. Drept rezultat al analizelor efectuate în cercetare, **Ipoteza 1 NU este validată.**

2. ***Ipoteza 2*** „*Politicile de suport instituțional și financiar acordat tinerilor contribuie la creșterea numărului de afaceri create de tineri antreprenori*" Validarea Ipotezei 2 se bazează pe experiența țărilor europene analizate. Studiul efectuat concluzionează că în cadrul țărilor analizate sunt în desfășurare multiple activități de susținere a tinerilor antreprenori, sunt implementate programe de educație timpurie a în domeniul antreprenoriatului. De altfel,

trebuie de menționat că se creează condiții optimale pentru a dezvolta o afacere, ce încă o dată evidențiază efectul pozitiv a programelor de suport pentru tinerii antreprenori. În rezultat, **Ipoteza 2 este validată**.

Referitor la ***Ipoteza 3*** „*Tinerii sunt o categorie socială cu nevoi, probleme și dificultăți specifice care influențează intenția și decizia de a se lansa în afaceri*". Cercetarea prezentată în teză demonstrează că tinerii reprezintă o categorie socială cu nevoi, probleme și dificultăți specifice care pot influența decizia de a se lansa în afaceri. Acest lucru este demonstrat prin intermediul răspunsurilor oferite de respondenți la întrebările din chestionar. Astfel, **Ipoteza 3 este validată**.

Ipoteza 4 *„Creșterea numărului de tineri dispuși să inițieze o afacere depinde de suportul oferit pentru instruire și mentorat".* Rezultatele chestionării efectuate denotă faptul că, mulți din respondenți au menționat că au nevoie consultanță în domeniul afacerii, au nevoie de instruire, spațiu. Tinerii antreprenori care primesc sprijin și mentorat din partea unor experți în afaceri și au acces la resurse precum spațiu și finanțare au o șansă mai mare de succes și, prin urmare, sunt mai dispuși să inițieze o afacere. Atfel, aceste argumente **validează Ipoteza 4.**

Capitolul 3 „Opțiuni de susținere a antreprenorilor tineri din Republica Moldova" reflectă strategiile și programele ce vin să susțină antreprenorii tineri.

Politica de stat în domeniul susținerii antreprenoriatului în rândul tinerilor joacă un rol principal.

Implementarea strategiei de sprijinire a antreprenoriatului tinerilor are ca scop rezolvarea a 3 sarcini majore:

- adoptarea unei legi ce ar consolida termenul de „întreprinzător tânăr" și „antreprenoriat în rândul tinerilor", cu acordarea ulterioară de asistență direcționată;
- întărirea rolului instituțiilor de învățământ în formarea atitudinilor antreprenoriale în rândul tinerilor, întrucât majoritatea tinerilor cu vârste între 14 și 30 de ani se află în instituții de învățământ;
- liberalizarea activităților de afaceri și acordarea suportului financiar.

Politicile de stat ce țin de tineret și de promovarea antreprenoriatului din rândul tinerilor sunt prezentate în într-o serie de acte normative –hotărâri de guvern.

- **Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030"** [3]
- **Programul național strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011- 2025).** [4]
- **Strategia națională „Diaspora 2025"** [7]
- **Strategia de dezvoltare a industriei tehnologiei informaționale și a ecosistemului pentru inovație digitală pentru anii 2018-2023** [5]
- **Strategia națională de dezvoltare regională a Republicii Moldova 2021- 2027** [6]

Pe lângă strategiile menționate mai sus, în Republica Moldova sunt în derulare mai multe programe pentru susținerea antreprenorilor tineri. Cele mai relevante și rezultative din aceste sunt:

- **Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (IFAD)** [14],
- **Programul „Start pentru Tineri – o afacere durabilă la tine acasă**" [20]**;**
- **Programul „ Femei în afaceri"**[19];
- **Programul pentru susținerea antreprenorilor „373"** [21]**.**

Toate aceste programe sunt menite să susțină antreprenoriatul la general, și antreprenoriatul pentru tineri în parte.

Pentru a înțelege mai bine fenomenul antreprenoriatului, propunem utilizarea unui model ce ar permite elucidarea efectelor economice ale activităților de susținere a antreprenorilor tineri.

O analiză a impactului pe care antreprenoriatul tinerilor îl exercită asupra performanței economice teritoriale debutează prin recunoașterea antreprenoriatului ca un proces intrinsec,

în care diverși factori teritoriali și socio-culturali influențează nivelurile activității antreprenoriale.

Există dovezi empirice ale relației pozitive între antreprenoriatul tinerilor și performanța economică teritorială [32]. Potrivit lui Simion White și Peter Kenyon [33], antreprenorii tineri inovează în organizarea muncii, generarea și transferul de tehnologie și noi perspective către piață.

Pentru a modela efectul economic al activității de antreprenoriat al tinerilor este necesar de analizat o serie de indicatori, ce caracterizează situația economică din țară.

Etapa 1. Analiza câștigului salarial mediu lunar.

Etapa 2. Coșul minim de consum.

Etapa 3. PIB pe cap de locuitor.

Etapa 4. Alocații din buget pentru susținerea IMM.

Etapa 5. Corelația dintre numărul antreprenorilor tineri și alocațiile din buget pentru susținerea IMM-urilor

Pentru realizarea unui model sunt necesare o serie de date.

- Prima variabilă dependentă utilizată în acest studiu este ***activitatea antreprenorială***.
- A doua variabilă dependentă utilizată în acest studiu este performanța economică teritorială, măsurată ca ***PIB pe cap de locuitor***.
- În plus, introducem **variabile de control demografic**. Prima variabilă de control de interes se referă **la *numărul populație total***. În al doilea rând, introducem ***șomajul***. Această variabilă a fost adesea folosită în cercetarea de dezvoltare antreprenorială. Alte variabile sunt salariul și bugetul minim de consum. Variabilele din model au fost selectate din datele statistice disponibile (BNS).

Drept urmare, putem să estimăm următoarele ecuații:

$$Antreprenoriat_{it} = \beta_{0it} + \beta_1 Populația_{it} + \beta_2 Șomeri_{it} + \beta_3 Populația\ tânără_{it} + \beta_4 Salariu_{it} + \beta_5 Persoane\ active_{it} + \beta_6 Bugetul\ minim\ de\ consum_{it} + \beta_7 Timp_{it} + \beta_8 PIB_{it} + \upsilon_{it} \quad (1)$$

$$PIB_{it} = \beta_{0it} + \beta_1 Populația_{it} + \beta_2 Șomeri_{it} + \beta_3 Salariu_{it} + \beta_4 Antreprenoriat_{it} + \beta_5 Bugetul\ minim\ de\ consum_{it} + \beta_6 Timp_{it} + \upsilon_{it} \quad (2)$$

Analiza a fost efectuată pentru 2 categorii de persoane cu capacitate deplină de exercițiu în sensul responsabilității juridice a activității antreprenoriale, conform art. 26(1) al Codului Civil [1] al Republicii Moldova:

- tineri cu vârsta 18-34 ani – datele statistice au fost colectate de la BNS. (Anexa 34 din teză)
- adulți cu vârsta +35 ani - datele statistice au fost selectate din baza de date a BNS

Aplicarea formulei (1). Se stabilește gradul de influențare a *variabilei dependente* „***Antreprenoriat***” de către variabilele independente „PIB”, „tineri cu vârsta 18-34 ani”, „șomeri cu vârsta 18-34 ani”, „salariul” și „coșul minim de consum”.

În Tabelul 2 este prezentată analiză a variației *(ANOVA)* și a coeficienților de regresie pentru un model de regresie liniară cu o variabilă dependentă și cinci variabile independente.

Tabelul 2. Aplicarea metodei ANOVA pentru tineri cu vârsta 18-34 ani, variabila dependentă „Antreprenoriat"

ANOVA								
	df	*SS*	*MS*	*F*	*ignificance F*			
Regression	5	5991,406	1198,281	16,99522	0,056499			
Residual	2	141,0139	70,50696					
Total	7	6132,42						
	Coefficients	*tandard Erro*	*t Stat*	*P-value*	*Lower 95%*	*Upper 95%*	*ower 95,0%*	*Upper 95,0%*
Intercept	402,9942407	665,7472	0,605326	0,606501	-2461,48	3267,473	-2461,48	3267,473
vârsta 18-34	-0,009986329	0,533459	-0,01872	0,986764	-2,30528	2,285304	-2,30528	2,285304
someri18-34	1,336109569	1,984895	0,673139	0,570221	-7,2042	9,876421	-7,2042	9,876421
pib	0,001299603	0,001265	1,027558	0,412188	-0,00414	0,006741	-0,00414	0,006741
salariu real	-0,019747773	0,025547	-0,77298	0,520385	-0,12967	0,090174	-0,12967	0,090174
buget minim	-0,041617149	0,201341	-0,2067	0,855378	-0,90792	0,824682	-0,90792	0,824682

Modelul sugerează că ***niciuna din variabilele independente nu au o influență semnificativă asupra variabilei rezultat – antreprenoriat***. Modelul de regresie are o putere predictivă, așa cum indică statistica F semnificativă.

Tabelul 3. Aplicarea metodei ANOVA pentru adulți cu vârsta +35 ani, variabila dependentă „Antreprenoriat"

ANOVA								
	df	*SS*	*MS*	*F*	*ignificance F*			
Regressior	5	13766,25	2753,25	11,68399	0,080711			
Residual	2	471,2858	235,6429					
Total	7	14237,54						
	Coefficients	*tandard Erro*	*t Stat*	*P-value*	*Lower 95%*	*Upper 95%*	*ower 95,0%*	*Upper 95,0%*
Intercept	778,3574	2000,39	0,389103	0,734721	-7828,63	9385,342	-7828,63	9385,342
pib	0,005867	0,002138	2,744397	0,111083	-0,00333	0,015064	-0,00333	0,015064
populația 3	-0,22862	1,354117	-0,16883	0,881458	-6,05492	5,597675	-6,05492	5,597675
șomeri 35+	-6,43655	1,950993	-3,29911	0,080886	-14,831	1,9579	-14,831	1,9579
salariu rea	-0,10055	0,027935	-3,59932	0,069266	-0,22074	0,019648	-0,22074	0,019648
buget min	0,331311	0,234839	1,410804	0,293747	-0,67912	1,341741	-0,67912	1,341741

În model, doar variabila „Șomeri cu vârsta +35 ani" (Tabelul 3) are o semnificație statistică.

Coeficientul negativ pentru șomeri cu vârsta de +35 sugerează că o creștere a numărului de șomeri cu vârste de 35 de ani și peste este asociată cu o scădere a variabilei dependente, adică „*antreprenori*".

Aplicarea formulei (2). La această etapă se stabilește influența *variabilei dependente* „***PIB pe cap de locuitor***" de variabilele independente „antreprenoriat", „tineri cu vârsta 18-34 ani", „șomeri cu vârsta 18-34 ani", „salariul" și „bugetul minim de consum" (Tabelul 4) și sunt calculate variabilele respective pentru persoane cu vârsta de peste 35 ani (Tabelul 5).

Rezultatele ecuației (2) ne oferă indicații despre modul în care variabilele analizate contribuie la un PIB pe cap de locuitor mai mare.

Se constată că nivelul activității antreprenoriale a tinerilor nu are nici o influență semnificativă asupra PIB-ului pe cap de locuitor. Dimpotrivă, cu cât nivelul de activitate antreprenorial este mai mare în rândul populației sale adulte, cu atât și PIB-ul pe cap de locuitor va fi mai mare, conform rezultatului pozitiv semnificativ găsit în model.

Tabelul 4. Aplicarea metodei ANOVA pentru tineri cu vârsta 18-34 ani, variabila dependentă „PIB pe cap de locuitor"

ANOVA								
	df	*SS*	*MS*	*F*	*ignificance F*			
Regression	5	1,6E+09	3,2E+08	22,18502	0,043691			
Residual	2	28848154	14424077					
Total	7	1,63E+09						
	Coefficients	*andard Erı*	*t Stat*	*P-value*	*Lower 95%*	*Upper 95%*	*ower 95,0%*	*pper 95,0%*
Intercept	-169617,63	304793,9	-0,5565	0,633826	-1481040	1141805	-1481040	1141805
populatie 18-34	66,04101	236,7439	0,278955	0,806478	-952,586	1084,668	-952,586	1084,668
someri 18-34	-151,12857	988,5223	-0,15288	0,892521	-4404,4	4102,14	-4404,4	4102,14
activi 18-34	265,86833	258,738	1,027558	0,412188	-847,391	1379,128	-847,391	1379,128
salariu real	13,665438	8,946459	1,527469	0,266213	-24,8281	52,15894	-24,8281	52,15894
buget minim de c	12,984657	91,57512	0,141792	0,900238	-381,031	407,0006	-381,031	407,0006

Tabelul 5. Aplicarea metodei ANOVA pentru adulți cu vârsta +35 ani, variabila dependentă „PIB pe cap de locuitor"

ANOVA								
	df	*SS*	*MS*	*F*	*ignificance F*			
Regressior	5	1,62E+09	3,24E+08	59,81659	0,016524			
Residual	2	10819878	5409939					
Total	7	1,63E+09						
	Coefficients	*andard Erı*	*t Stat*	*P-value*	*Lower 95%*	*Upper 95%*	*ower 95,0%*	*pper 95,0%*
Intercept	-122591	302173,7	-0,4057	0,724251	-1422739	1177557	-1422739	1177557
populația 3	42,85122	204,3986	0,209645	0,853361	-836,605	922,3075	-836,605	922,3075
șomeri 35+	866,3157	433,25	1,999575	0,183561	-997,809	2730,44	-997,809	2730,44
activi 35+	134,6885	49,07762	2,744397	0,111083	-76,4755	345,8524	-76,4755	345,8524
salariu rea	15,02537	4,592303	3,27186	0,082077	-4,73371	34,78446	-4,73371	34,78446
buget mini	-42,3898	40,34492	-1,05068	0,40363	-215,98	131,2004	-215,98	131,2004

Modelele prezentate mai sus ne permit să concluzionăm următoarele:

- rezultatele indică care factori, din variabilele independente analizate, contribuie la existența unor niveluri mai mari de activitate antreprenorială teritorială (ecuația (1)).
- În același timp, rezultatele ecuației (2) ne oferă indicații despre modul în care variabilele analizate contribuie la un PIB pe cap de locuitor mai mare. Proporția tinerilor și a adulților nu este un stimulent pentru un PIB pe capital mai mare ci, mai degrabă, nu are nicio influență semnificativă.
- Se constată că nivelul activității antreprenoriale a tinerilor nu are nicio influență semnificativă asupra PIB-ului pe cap de locuitor. Dimpotrivă, cu cât nivelul de activitate antreprenorial este mai mare în rândul populației sale adulte, cu atât și PIB-ul pe cap de locuitor va fi mai mare, conform rezultatului pozitiv semnificativ găsit în model.

Analiza efectuată ne permite să evidențiem o serie de probleme cu care ne confruntăm. Astfel, lipsește baza de date pentru antreprenori tineri, ceea ce este un impediment în studierea acestui fenomen.

Tinerii antreprenori au dificultăți în obținerea finanțării necesare pentru a-și lansa afacerea, deoarece mulți dintre ei nu au un istoric creditabil sau active de garanție.

Tinerii antreprenori au nevoie de sprijin din partea altor persoane care împărtășesc aceeași viziune de afaceri. Lipsa de conexiuni poate face ca aceștia să se simtă izolați sau să aibă dificultăți în a-și dezvolta afacerea.

Mulți tineri antreprenori nu au experiență în gestionarea afacerilor sau nu au fost expuși la astfel de situații. Dezvoltarea abilităților de afaceri poate fi crucială pentru succesul afacerii.

Ipoteza 5 *„Potențialul antreprenorial al tinerilor este folosit într-o măsură neînsemnată".* Rezultatele analizei efectuate de către autor în paragraful 3.2, și prezentate în figura 3.22 „Corelația dintre alocații pentru susținerea IMM-urilor și numărul de tineri antreprenori", Tabelul 3.2 „Aplicarea metodei ANOVA pentru tineri cu vârsta 15-34 ani, variabila dependentă „Antreprenoriat"" și figura 3.23 „Trendul exponential al investițiilor pentru susținerea tinerilor antreprenori" denotă faptul că, din totalul populației active, participarea tinerilor în activitatea antreprenorială este atât de neînsemnată încât nu înregistrează careva influențe asupra indicatorilor variabili. În așa fel, putem să menționăm că **Ipoteza 5 este validată.**

Ipoteza 6 „*Activitatea tinerilor antreprenori are o contribuție semnificativă în formarea PIB-lui pe cap de locuitor".* Analiza efectuată de către autor și prezentată în modelul matematic elaborat , prezentat în tabelul 1.4 „Aplicarea metodei ANOVA pentru tineri cu vârsta 15-34 ani, variabila dependentă „PIB pe cap de locuitor"" nu reprezintă o influență semnificativă a activității antreprenorilor tineri asupra PIB-lui. Astfel **Ipoteza 6 nu este validată**.

Dezvoltarea antreprenoriatului în rândul tinerilor și sporirea rolului lui economic și social este posibilă doar prin perfecționarea mecanismului de sprijin și susținere din partea autorităților publice centrale și locale.

În urma unor studii anterioare, s-a relevat faptul că actualul mecanism de sprijin de stat pentru antreprenoriat (Figura 8) nu este relevant din punct de vedere al dezvoltării regionale și locale, și nu ia în considerație discrepanța nivelelor și vitezei de dezvoltare antreprenoriatului în raioanele și localitățile Republicii Moldova.

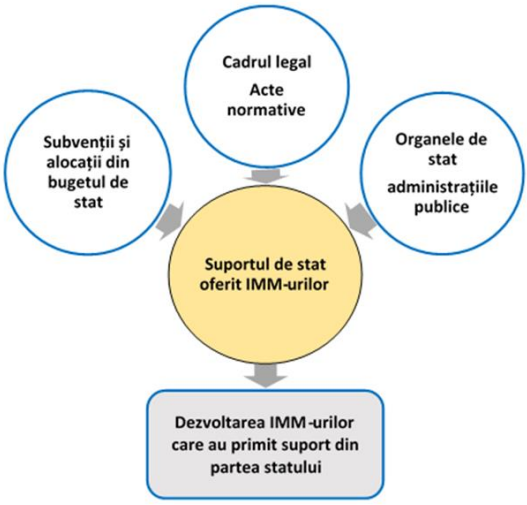

Figura 8. Modelul mecanismului susținerii de stat a IMM-urilor actual
Sursă: Elaborat de autor

Din datele și informațiile analizate pe parcursul cercetării, constatăm că, în Republica Moldova, subiectul dezvoltării și susținerii antreprenoriatului este „repartizat” între ***două entități publice centrale***:

- ***Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului*** (ODA) și
- ***Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură*** (AIPA).

Deși susținem abordarea unei viziuni unice și integrate a dezvoltării antreprenoriatului prin intermediul ODA și AIPA, este necesar să precizăm că, în problematica dezvoltării antreprenoriatului în rândul tinerilor, în multe cazuri, sunt necesare și anumite corelări ale politicilor centrale cu aspectele particulare ale dezvoltării regionale și locale. Astfel, este cert faptul că, condițiile economice (ramurile și infrastructura industrială, numărul populației și a tinerilor, numărul de specialiști în domeniu și nivelul lor de calificare, potențialul economic, specializarea și nivelul de integrare intersectorială etc.) diferă între unitățile teritorial-administrative și, mai ales, de la o localitate la alta. Discrepanța dinte nivelele de dezvoltare ale unităților teritoriale de nivelul II (municipii, raioane) și localităților duce la un dezechilibru în viteza și nivelul de dezvoltare a antreprenoriatului în rândul tinerilor din țara noastră.

Astfel, **propunem** ca, pe lângă atribuțiile delegate de Guvern și ministerele de resort către ODA și AIPA, **în cadrul sistemului de susținere și sprijin acordat de stat** trebuie să fie dezvoltat și ***MECANISMUL DE SUSȚINERE A ANTREPRENORILOR TINERI*** (Figura 9.)***, bazat pe situația și nevoile specifice ale tinerilor, capabil să fie flexibil, adaptiv și racordat la condițiile și mediul concret în care activează sau urmează să activeze tinerii antreprenori.***

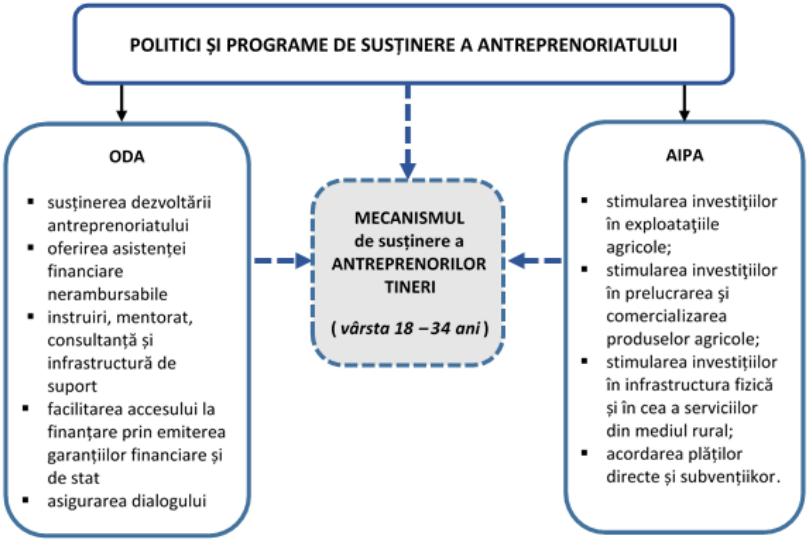
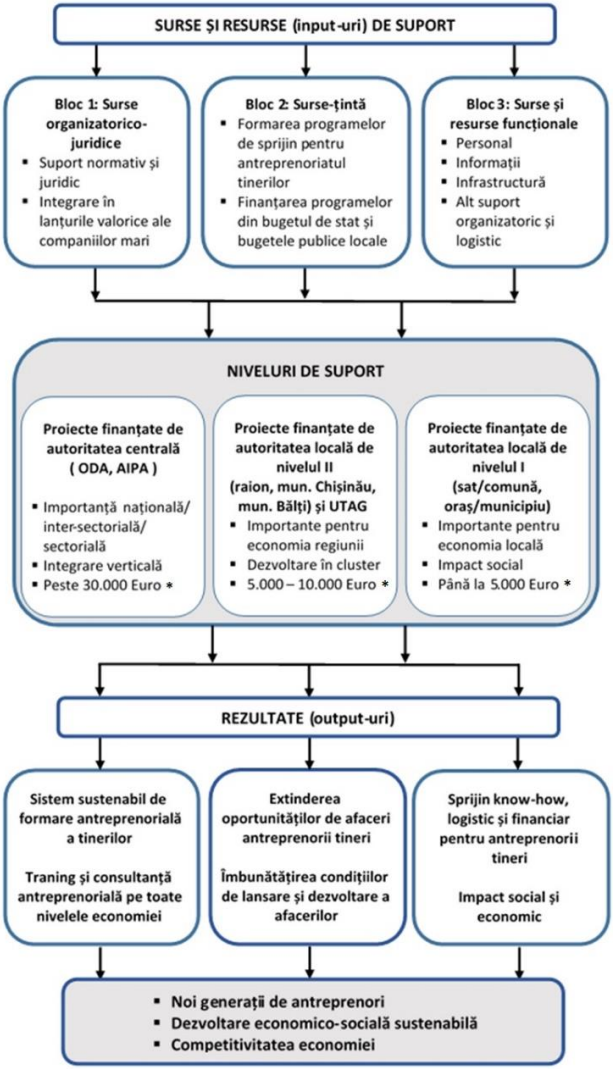

Figura 9. Locul mecanismului de susținere a tinerilor în întreg mecanismul de susținere a antreprenoriatului

Sursă: Elaborat de autor

În viziunea noastră, sustenabilitatea dezvoltării antreprenoriatului în rândul tinerilor necesită formarea unui ***mecanism de sprijin pe trei nivele – central, regional și local -***

susținut și finanțat atât din sursele centrale (ODA și AIPA) cât și din bugetele publice locale (Figura 10.).

* moneda Euro a fost luată ca unitate de reper pentru a omite eventualele efecte ale inflației din R. Moldova

Figura 10. Mecanismul de susținere a antreprenorilor tineri

Sursă: Elaborat de autor

Conform Figurii 10., pentru lansarea Mecanismului de susținere a antreprenorilor tineri, este necesară **crearea bazei de surse și resurse**, organizate în 3 blocuri de input - blocul organizatorico-juridic, blocul-țintă și blocul de resurse funcționale.

- **Blocul de surse organizatorico-juridice** – presupune crearea precizărilor legislative și a legăturilor între diverse acte normative, pentru a facilita tinerii să

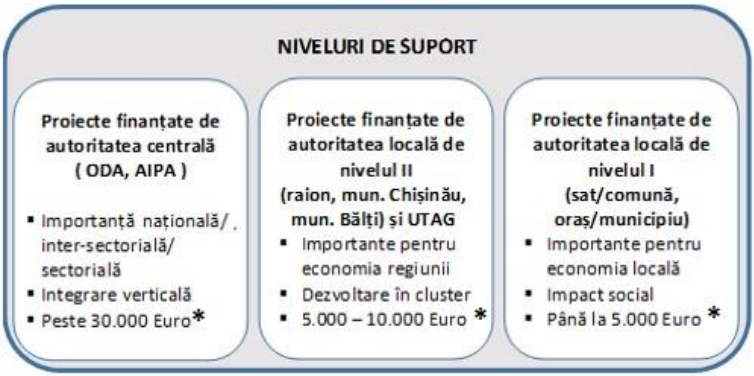
se lanseze în antreprenoriat și să faciliteze integrarea afacerilor lor în lanțurile valorice ale companiilor mari.

- **Blocul de surse-țintă** – care definește, de fapt, esența Mecanismului de susținere a antreprenorilor tineri – înglobează activitățile de concepere și formare a programelor de sprijin pentru antreprenorii tineri, și identifică sursele și modalitățile de finanțare.
- **Blocul de surse și resurse funcționale** – este elementul aplicativ al Mecanismului și presupune stabilirea, formarea, oferirea și gestionarea suportului nemijlocit în activitățile și măsurile de susținere – resurse umane, informații, infrastructură etc.

Un rol important în lansarea Mecanismului de susținere a antreprenorilor tineri îl are **formarea bazei de resurse informaționale**, care poate fi realizată prin**:**

a) **Crearea unei baze de date statistice referitoare la antreprenoriatul tinerilor și a bazei de date comune despre antreprenorii tineri.**
b) **Elaborarea unui portal informativ pentru antreprenorii tineri.**

Conform modelului Mecanismului de susținere a tinerilor antreprenori, prezentat în Figura 10. propunem ***ghidarea și acordarea suportului pe 3 nivele*** – central, teritorial (raioane, mun. Chișinău, mun. Bălți, UTA Găgăuzia) și local (sate/comune, orașe/municipii) – în dependență de importanța, agregarea în economie și mărimea suportului financiar a proiectelor antreprenoriale (Figura 11).

* moneda Euro a fost luată ca unitate de reper pentru a omite eventualele efecte ale inflației din R. Moldova

Figura 11. **Ierarhia nivelurilor de susținere a antreprenoriatului tinerilor**
Sursa: elaborat de autor, extras din Figura 10.

Considerăm că, este necesar și propunem să fie stabilit cât se poate de clar că, având în vedere că bugetul de stat și bugetele publice locale sunt constituite din contribuțiile (impozite și taxe) întreprinderilor și cetățenilor - respectiv, și **alocațiile din bugetele publice trebuie condiționate** pentru a asigura satisfacerea interesul public și nu doar al antreprenorului. Din aceste considerente, **finanțarea proiectelor antreprenoriale ale tinerilor trebuie să fie condiționată de:**

I. ***Dezvoltarea și certificarea obligatorie a competențelor antreprenoriale***
II. ***Incubarea obligatorie a ideii de afacere***.

Necesitatea incubării afacerii reiese din beneficiile pe care le aduce acest proces. Diverse studii desfășurate în mai multe țări au evidențiat vulnerabilitatea antreprenorilor începători față de eșec și faliment. Această situație derivă din lipsa de experiență și calități necesare în domeniul afacerilor, caracteristice celor care inițiază o afacere. Probabilitatea eșecului este accentuată atunci când acești antreprenori nu beneficiază de suport și nu își

înțeleg poziția pe piață. În contextul unei competiții inegale, ei devin vulnerabili, consumând resurse valoroase în încercarea de a remedia erorile și deciziile incorecte.

Incubatoarele de afaceri reprezintă o sursă financiară modernă și alternativă pentru mediul de afaceri, acționând în același timp ca un catalizator semnificativ pentru activitatea antreprenorială la nivel local. Impactul lor asupra dezvoltării economice și ocupării forței de muncă poate fi considerabil la nivel regional [15].

Incubarea afacerii este etapa de concepere și dezvoltare a unei idei de afacere și care trebuie să include următoarele etape:

1) Formarea Grupului de Antreprenoriat Local (GAL);
2) Elaborarea planului de afacere;
3) Lansarea afacerii.

Grupul de Antreprenoriat Local (Figura 12.) este necesar pentru a promova colaborarea, susținerea reciprocă și creșterea economică în comunitate. În acest grup, antreprenorii locali pot să-și împărtășească experiențele, să ofere sfaturi și să se sprijine unii pe alții pentru a face față provocărilor comune și pentru a profita de oportunități. GAL va întruni în sine actorii principali ai afacerilor.

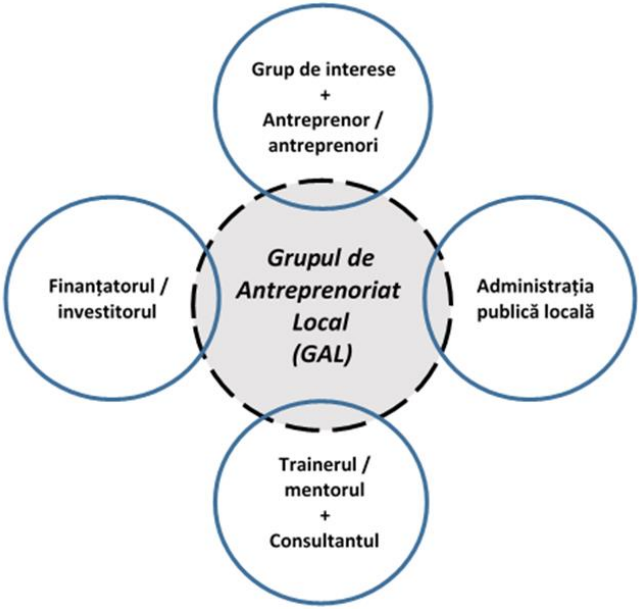

Figura 12. Componența Grupul de Antreprenoriat Local (GAL)
Sursă: Adaptat după [18, p. 22]

Aplicarea acestei propuneri face mult mai accesibilă asistența instituțională și financiară din partea Autorității Publice Locale (primărie / consiliu local / consiliul raional etc), se asigură expertiza din partea organelor vizate. În cadrul incubatorului de afaceri tinerii ce doresc să dezvolte afacere au parte de suport informațional din partea mentorilor și trainerilor.

Diferența fundamentală dintre mecanismul propus și cel actual este că *Mecanismul de susținere a antreprenorilor tineri* presupune:

✓ schimbarea modului de abordare a formării direcțiilor de dezvoltare a antreprenoriatului prin creșterea rolului APL în acest proces;

✓ deplasarea de la nivel de țară la nivel regional la începutul anului a susținerii proiectelor de interes local sau regional, pentru îmbunătățirea nivelului administrației publice;

✓ intensificarea lucrului cu antreprenorii prin informarea acestora cu privire la măsurile de sprijin de stat.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Teza de doctorat „*OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE A AFACERILOR PENTRU TINERII DIN REPUBLICA MOLDOVA*" are drept scop soluționarea unei probleme științifice importante – *fundamentarea teoretică și metodologică a dezvoltării activităților de antreprenoriat destinate tinerilor, fapt ce asigură confirmarea necesității susținerii și promovării în continuare a tinerilor antreprenori.* Cercetarea a contribuit la rezolvarea unei probleme aplicative, și anume perfecționarea politicilor în domeniul susținerii persoanelor tinere în inițierea și dezvoltarea propriei afaceri.

În lumina celor descrise, devine importantă identificarea factorilor care influențează dezvoltarea antreprenoriatului în general. Astfel, este important să înțelegem factorii de dezvoltare și existență a antreprenoriatului în rândul tinerilor din țară, inclusiv factorii de implicare a tinerilor în afaceri.

Pe baza rezultatelor muncii depuse se pot trage următoarele **CONCLUZII**:

1. În prezent, într-o economie de piață, antreprenoriatul este forța motrice a pieței și a economiei țării. Se acordă multă atenție, în același timp, consolidării întreprinderilor mici și mijlocii, care sunt recunoscute ca o condiție indispensabilă dezvoltării economia țării, oferindu-i stabilitate, creșterea producției, și se numără, de asemenea, printre măsurile de creare, extindere și consolidare a clasei de mijloc, și care sunt necesare pentru combaterea șomajului prin crearea de noi locuri de muncă și creșterea activității independente.
2. Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii este acum în stadiu activ, ceea ce se vede atât în politica autorităților, cât și în interesul cetățenilor privind posibilitățile de a-și deschide propria afacere. În același timp, procesele economice și politice moderne acționează nu numai ca forțe stimulatoare, ci și poartă o serie de probleme și dificultăți care nu contribuie la dezvoltarea antreprenoriatului.
3. Studiile factorilor și resurselor strategice ale întreprinderilor mici și mijlocii din țară au o relevanță deosebită. Tineretul este o astfel de resursă. Acestui grup social îi sunt atribuite trăsături pozitive care se evidențiază printr-o poziție avantajoasă în cadrul activității antreprenoriale. Aceste caracteristici includ activitatea, ambiția, o atitudine pozitivă, aspirația pentru viitor, creativitatea, entuziasmul pentru idei noi, surprinderea tendințelor și proceselor actuale etc. Toate acestea se intersectează cu „portretul unui antreprenor". Creșterea interesului față de tineri în ceea ce privește activitatea lor antreprenorială se datorează și faptului că reprezentanții săi sunt pregătiți să învețe lucruri noi sau deja învață și stăpânesc cunoștințe relevante și sunt susceptibili la condițiile moderne în schimbare. Astfel, populația tânără și antreprenorii tineri sunt identificați ca o resursă crucială pentru performanța economică a țării.
4. Tinerii au niște caracteristici care pot deveni dificultăți în modul de a-și conduce propria afacere. Acestea sunt o lipsă de experiență, conexiuni de afacere, resurse materiale și financiare. Aceasta se adaugă problemelor comune tuturor întreprinderilor mici și mijlocii în general, legate de piața valutară, subdezvoltarea politicii de stat și variabilitatea legislației care reglementează activitatea antreprenorială, precum și situația economică generală din țară.
5. Antreprenoriatul în rândul tinerilor nu este evidențiat ca un sector distinct și independent al întreprinderilor mici și mijlocii, iar antreprenorii tineri sunt considerați în grupul general al antreprenorilor începători, indiferent de vârstă. Deși factorii de dezvoltare a antreprenoriatului (*prezența unei infrastructuri dezvoltate care să susțină antreprenoriatul; disponibilitatea resurselor financiare și a surselor de obținere a acestora pentru organizarea unei afaceri; riscurile antreprenoriale; pregătirea pentru risc; disponibilitatea cunoștințelor și abilităților necesare pentru antreprenoriat; situația de pe piața muncii, etc*) sunt generali

pentru toate categoriile de vârstă, totuși aceștia au propriile caracteristici în cazul tinerilor cu vârsta de 18-35 ani, și se datorează lipsei de experiență profesională și de gospodărire, a situației lor financiare și materiale, și lipsei de experiență sau a experienței neînsemnate pe piața muncii.

6. Este necesar de menționat, că baza de date statistice referitoare la antreprenoriatul în rândul tinerilor este extrem de scundă, iar indicatorii specifici, dedicați evidenței și evaluării antreprenoriatului în rândul tinerilor practic lipsesc.

7. Pentru a evalua eficiența politicilor de susținere a antreprenorilor tineri a fost utilizat modelul ANOVA de analiză a datelor statistice. Calculele efectuate au demonstrat că, modelul ANOVA este potrivit pentru datele utilizate în cercetare și că variabilele predictoare sunt capabile să explice o cantitate semnificativă de variație a variabilei rezultat.

Rezultatele calculului conform modelului ANOVA ne arată că potențialul antreprenorial al tinerilor este folosit într-o măsură atât de neînsemnată, încât nu înregistrează careva influențe asupra indicatorilor variabili utilizați în modelul ANOVA.

8. În Republica Moldova se lucrează la crearea condițiilor necesare pentru realizarea potențialului său al întreprinzătorilor începători, fără o separare clară a tinerilor între ei. Tinerii antreprenori au posibilitatea de a primi sprijin sau asistență în dezvoltarea propriei afaceri. Dar pentru ca un astfel de sistem să funcționeze eficient, este necesar ca, cât mai mulți antreprenori tineri, la început de drum, să fie pregătiți să solicite sprijin de stat, să aibă încredere în munca care se face în această direcție și să nu se teamă să participe la programele existente.

Pe baza rezultatelor evaluării s-au format următoarele **RECOMANDĂRI** și direcții principale de îmbunătățire a dezvoltării antreprenoriatului tinerilor:

1. este necesar de introdus în legea cu privire la antreprenoriat și conceptul de „antreprenoriat pentru tineri", „tineri antreprenori", de făcut delimitările conceptuale referitor la aceste noțiuni;

2. de asigurat facilităţi de creditare şi fiscale pentru companiile nou create de către tineri de până la 34 ani.

3. de elaborat o strategie de atragere a tinerilor în activitatea antreprenorială. În cadrul strategiei de implementat o serie de obiective prezentate în paragraful 3.3.

4. de organizat o bază de date statistice referitoare la antreprenorii tineri cu vârsta de 18-34 ani. Baza de date comune ale antreprenorilor tineri poate fi organizată sub forma unei platforme informaționale care ar aduna și organiza informații relevante despre antreprenori tineri.

5. de elaborat un portal informativ pentru antreprenorii tineri, care ar clarifica și a ordona logic multiplele informații din media reală și virtuală. Astfel, prin intermediul portalului va fi facilitată conexiunea (link-uri) cu sursele primare de informații.

6. este necesar să se dezvolte un sistem eficient de monitorizare a implementării programelor de stat, prin clarificarea formatelor de raportare și definirea indicatorilor-țintă. Informațiile privind rezultatele trebuie actualizate în mod constant, iar publicul ar trebui să fie informat cu privire la aceste rezultate obținute. Parte esențială a acestui sistem ar trebui să fie elaborarea regulată a rapoartelor anuale, care să reflecte starea și tendințele dezvoltării antreprenoriatului pentru tineri, inclusiv măsurile adoptate în acest sens.

7. de racordat la situația actuală curriculum-ul la disciplinele de educație antreprenorială, de atras mai multă atenție la așa subiecte cum ar fi: conducerea unei întreprinderi nou create, activitate în condiții de risc și incertitudine, aplicarea la programe de finanțare, etc.

8. Promovarea valorilor antreprenoriale prin:
   - acordarea suport informațional pentru tineri referitor la antreprenoriatul în rândul tinerilor.

- organizarea de activități menite să creeze o imagine pozitivă a antreprenoriatului în general și antreprenoriatului pentru tineri în parte.
- popularizarea activitățile antreprenoriale și la crearea condițiilor pentru tineri.
- organizarea cursuri de alfabetizare financiară a tinerilor.

9. De elaborat un program de colaborare a instituțiilor de stat, instituțiile de învățământ și antreprenorii, consolidând astfel eforturile pentru pregătirea și susținerea tinerilor antreprenori.

10. de organizat Grupul de Antreprenoriat Local, necesar pentru susținerea și dezvoltarea antreprenoriatului din localitate.

În concluzie, vom menționa că tineretul, ca parte a activității de dezvoltare și sprijinire a întreprinderilor mici și mijlocii, este un grup cheie pentru implicarea în antreprenoriat. Potrivit experților, o imagine pozitivă a unui antreprenor există deja în mintea tinerilor, dar problema rămâne că mulți se tem de condițiile dificile pentru crearea și conducerea unei afaceri asociate stării de criză a economiei din țară, despre care puteți auzi în mod constant în mass-media, precum și despre prezența antreprenoriatului cu risc comun.

Putem spune că stadiul actual de dezvoltare a antreprenoriatului în Republica Moldova se află în proces de formare și dezvoltare, iar munca depusă pentru sprijinirea și dezvoltarea antreprenoriatului tinerilor necesită multe îmbunătățiri și trebuie să meargă pe calea perfecționării continue. În acest sens, acordarea unei atenții mai concentrate în special întreprinderilor tinerilor antreprenori, identificarea factorilor ei inerenți în întreaga țară, a caracteristicilor impactului acestora în regiuni, zone urbane și rurale, este o componentă necesară în cadrul programelor de susținere de stat. Este necesar de depus eforturi pentru a sprijini și dezvolta atât antreprenoriatul tinerilor în special, cât și întreprinderile mici și mijlocii în general.

BIBLIOGRAFIE

1. Codul Civil la Republicii Moldova, Cod Nr. 1107 din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial la Republicii Moldova [online], nr. 66-75 din 01.03.2019. [citat 02.06.2022] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136381&lang=ro#
2. Legea Nr. 845-XII din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi. In: Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, [online] nr. 2 (33) din 28.02.1994. [citat 24.03.2022] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138763&lang=ro#
3. Legea Nr. 315 din 17.11.2022 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030". În: Monitorul Oficial la Republicii Moldova [online], nr. 409-410 din 21.12.2022. [citat 23.12.2022] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134582&lang=ro
4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la Programul național strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011- 2025): nr. 768 din 12.10.2011. În: Monitorul Oficial la Republicii Moldova [online], nr. 182-186 din 28.10.2011. [citat 09.09.2023] Disponobil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_national_strategic_in_domeniul_securitatii_demografice_2011-2025.pdf
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a industriei tehnologiei informaționale și a ecosistemului pentru inovație digitală pe anii 2018-2023 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia: nr. 904 din 24.09.2018. În: Monitorul Oficial la Republicii Moldova [online], nr. 416-422 din 09.11.2018. [citat 12.03.2020] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=109078&lang=ro
6. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională a Republicii Moldova 2022- 2028: nr. 40 din 26.01.2022. În: Monitorul Oficial la Republicii Moldova [online], nr. 88-95 din 01.04.2022. [citat 09.02.2023] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130572&lang=ro
7. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Strategiei naționale „Diaspora-2025" și a Planului de acțiuni pentru anii 2016-2018 privind implementarea

acesteia: nr. 200 din 26.02.2016. În: Monitorul Oficial la Republicii Moldova [online], nr. 49-54 din 04.03.2016. [citat 09.02.2023] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=91207&lang=ro
8. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Strategiei pentru o economie incluzivă, durabilă și digitală până în anul 2030 (proiect). [citat 10.10.2022] Disponibil: https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/135.pdf
9. Comunicare a Comisiei Europene către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Planul de acțiune „Antreprenoriat 2020: Relansarea spiritului de întreprindere în Europa" [online], nr. COM(2012) 795 final din 09.01.2013. [citat 28.09.2017] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0795&from=RO
10. Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „„Tineretul în mișcare": O inițiativă de eliberare a potențialului tinerilor de a realiza o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii în Uniunea Europeană" [online], nr. COM (2010) 477 final din 15.09.2010. [citat 26.09.2017] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0477
11. Rezoluția Consiliului Uniunii Europene privind un cadru reînnoit pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului (2010-2018): nr. 2009/C 311/01 din 27.11.2009. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene [online], nr. C 311 din 19.12.2009. [citat 28.09.2017] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009G1219(01)
12. COMISIA EUROPEANĂ. Întreprinderi: o nouă revoluție industrială. Publicat de: Direcția Generală Comunicare. În: seria „Să înțelegem politicile Uniunii Europene". Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2014. 16 p. ISBN 978-92-79-42063-4.
13. DELIU, Natalia, Necesitatea educației antreprenoriale pentru tinerii din Republica Moldova. Materialele Simpozionului Științific Internațional „Agricultura modernă – realizări și perspective". Chișinău, UASM, 2018, pp. 174-177. ISBN 978-9975-64-299-6.
14. Despre noi. UCIP IFAD. © 2023 [citat 01.10.2023] Disponibil: https://www.ucipifad.md/despre-noi/
15. DOGA-MÎRZAC, Mariana. Forme moderne de finanțarea a mediului de afaceri. In: Problemele socioeconomice ale Republicii Moldova: reflecții, sugestii, 1 decembrie 2020, Chișinău. [online] Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2020, Vol.5, pp. 131-136. [citat 27.06.23] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/23.Seminar_Stiintific_Problemele_socioeconomice_USM_2020.pdf
16. FEURAȘ, Eugenia, CAUN, Victor. *Doctrine economice: Aplicații (doctrinele economiei premoderne și moderne)*. Chișinău, Ed. ASEM, 2003, vol. I. 205 p. ISBN 9975-75-188-1
17. SOROCEAN, Olga, FILIP, Nelly. *Introducere în teoria economică: (curs univ.)*. Chișinău: ASEM, 2005. 176 p. ISBN 9975-75-325-6.
18. POPA, Andrei. Incubarea ca instrumentar de lansare sustenabilă în antreprenoriatul social. Conferința Națională Științifico-Practică „Inovația: factor al dezvoltării social-economice", ediția 6-a, Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu" din Cahul, 17.12.2021, pp. 12-26. Cahul: USC, 2022. 213 p. ISBN 978-9975-88-086-2.
19. Programul „Femei în afaceri" are capacitatea de a reduce din inegalitatea de gen. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA). © 2023 [citat 29.07.2023] Disponibil: https://www.oda.md/ro/femei-in-afaceri
20. Programul „Start pentru Tineri". Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA). © 2023 [citat 29.07.2023] Disponibil: https://www.oda.md/ro/granturi/start-pentru-tineri
21. Programul 373. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA). © 2023 [citat 29.07.2023] Disponibil: https://373.gov.md/
22. Emigranți si imigranți pe grupe de virsta, medii și sexe pe Indicatori, Grupe de vârste, Ani. Medii si Sexe. BNS © 2022 [citat 19.09.2022] Disponibil: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice__POP070/POP071000.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774
23. Evolutia castigului salarial mediu lunar brut, 2011-2022. BNS © 2022 [citat 15.10.22]

24. Numărul mediu al populației cu reședința obișnuită pe vârste, medii si sexe, 2014-2022. BNS © 2022 [citat 24.07.2022] Disponibil: http://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice__POP010__POPro/POP010000rcl.px/?rxid=9a62a0d7-86c4-45da-b7e4-fecc26003802 Accesat 24.09.2024
25. Raportul analitic privind participarea femeilor și bărbaților în activitatea de antreprenoriat., Biroul Național de Statistică a Republicii Moldova, Chișinău, [online] BNS, 2020. 175 p. [citat 20.06.2023] Disponibil: https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Antreprenoriat_feminin/Antreprenoriat_Femei_Barbati_2020.pdf
26. Ratele de activitate, ocupare și șomaj pe grupe de vârsta, sexe și medii, 2019-2022. BNS © 2022 [citat 24.09.2024] Disponibil: http://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__03%20FM__03%20MUN__MUN010/MUN110400.px/?rxid=b2ff27d7-b96-43c9-934b-42e1a2a9a774
27. Ratele de activitate, ocupare și șomaj pe grupe de vârstă, sexe si medii, 2014-2018. BNS © 2022 [citat 24.09.2022] Disponibil: http://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__03%20FM__03%20MUN__MUN010__serii%20intrerupte__03%20MUN2014/MUN110400rcl.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774
28. Tinerii în Republica Moldova în anul 2022. BNS © 2022 [citat 19.08.2023] Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/tinerii-in-republica-moldova-in-anul-2022-9578_60648.html
29. CARREE, Martin A., THURIK, A. Roy. The impact of entrepreneurship on economic growth. In: ACS, Z.J. and AUDRETSCH, D.B. (Eds.), Handbook of Entrepreneurship Research: An Interdisciplinary Survey and Introduction. Second edition, [online] Springer, New York, 2010, pp. 557-594. [citat 20.12.2022] ISBN 978-1-4419-1190-2 / e-ISBN 978-1-4419-1191-9. Disponibil: DOI: 10.1007/978-1-4419-1191-9_20 sau https://www.researchgate.net/publication/226229868_The_Impact_of_Entrepreneurship_on_Economic_Growth
30. LEWIS Kate, MASSEY Claire, Youth entrepreneurship In: de BRUIN, Anne, DUPUIS, Ann, ed. Entrepreneurship: New Perspectives in a Global Age. London: Routledge, 2003, 246 p., pp. 206-226.ISBN 9781138727380.
31. SCHOOF, Ulrich. Stimulating Youth Entrepreneurship: Barriers and incentives to enterprise start-ups by young people. In: Series on Youth and Entrepreneurship, SEED Working Paper No. 76. Geneva: International Labour Office, [online] 2006. xiv, 123 p. ISBN 92-2-118621-0 / ISBN 978-92-2-118621-2 (print), ISBN 92-2-118622-9 / ISBN 978-92-2-118622-9 (web pdf) [citat 18.05.2018] Disponibil: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_094025.pdf
32. VERHEUL, Ingrid, STEL (van), Andre. Entrepreneurial Diversity and Economic Growth. In: ERIM Report Series, [online] 2007. Reference number ERS-2007-070-ORG. [citat 20.02.2023] Disponibil: https://repub.eur.nl/pub/10619/ERS-2007-070-ORG.pdf
33. WHITE, Simion, KENYON, Peter. Enterprise-based youth employment policies, strategies and programmes: initiatives for the development of enterprise action and strategies. In: InFocus Programme on Skills, Knowledge and Employability. Skills working paper No 1. [online] Geneva: International Labour Office. 2007. x, 44 p. [citat 21.02.2023] Disponibil: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_104022.pdf
34. Global Employment Trends for Youth 2022: Investing in transforming futures for young people. Interntional Labour Organisation, Geneva: ILO, 2022. – 297 p., [online] ISBN 978-92-2-036767-4 (print), ISBN 978-92-2-036768-1 (web pdf), [citat 17.01.23] Disponibil: DOI: https://doi.org/10.54394/QSMU1809 sau https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_853321.pdf
35. Youth unemployment rate by sex. EUROSTAT. © 2023 [citat 10.09.24] Disponibil: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TESEM140/bookmark/bar?lang=en&bookmarkId=f0eff75a-b5c7-4e4e-b181-4e194ca4eac8
36. ВЛАСОВ, Г.Ю. Как повысить предпринимательскую активность молодежи? Развитие молодежного предпринимательства на современном этапе. В: Российское

предпринимательство, 2011. № 10 (2). с. 11-16. [citat 24.12.2022] ISSN 1994-6937 (print) / ISSN 2409-4420 (online) Disponibil: https://creativeconomy.ru/lib/7080
37. ДЫНКИН, А.А., СТЕРЛИН, А.Р., ТУЛИН, И.В. и др. Предпринимательство в конце XX века. Москва: Наука, 1992. 312 с. ISBN 5-02-010651-8.
38. ЛОПАТНИКОВ, Л. И. Экономико-математический словарь. Словарь современной экономической науки. 5-е изд., перераб. и доп. Москва: Дело, 2003. 520 с. ISBN 5-7749-0275-7.
39. МАРКС, Карл. Капитал: критика политической экономии. Том 1. Москва: Манн, Иванов и Фербер. 2015.1200 с. ISBN 978-5-00057-586-4.
40. РИКАРДО, Давид. Начала политической экономии и налогового обложения: Избранное. Москва: Эксмо, 2007. 960 с. ISBN 978-5-699-18745-4
41. СМИТ, Адам. Исследование о природе и причинах богатства народов. Москва: Эксмо, 2007. 960 с. ISBN: 978-5-699-18389-0.
42. ШУМПЕТЕР, Йозеф Алоиз. *Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия*. Москва: Эксмо, 2008. 864 с. ISBN 978-5-699-19290-8.
43. Экономика труда (социально-трудовые отношения): Учебник под ред. Н.А. Волгина и Ю.Г. Одегова. Москва, Изд. Экзамен, 2003. 736 с. ISBN: 5-472-01872-2.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice

1. **DELIU, Natalia**, Role and Importance of Entrepreneurship Support. In: Economica, 2024, nr. 1(127), pp. 47-59. categoria B, Indexată, in bazele de date: Directory of Open Access Journals (DOAJ), Index Copernicus, RePEc (Research Papers in Economics), și Ulrich's Periodicals Directory. ISSN 1810-9136. 0,48 c.a. Disponibil: DOI: https://doi.org/10.53486/econ.2024.127.047
2. ACULAI Elena, **DELIU, Natalia.** Involvement in business of young graduates of vocational education and training institutions: the case of the Republic of Moldova. In: Economy and Sociology, 2019, nr. 1, pp. 10-20. ISSN 1857-4130.
3. ACULAI, Elena, SHULEANSKY, Sofia, **DELIU, Natalia.** Impact of Entrepreneurship Education of Youth on the Development of SMEs in the Republic of Moldova. In: Erenet profile, 2018, vol. XIII, nr.2, pp. 24-38. ISSN 1789 - 624X
4. POPA, Andrei, **DELIU, Natalia**, Support for young entrepreneurs as a priority for economic development. In: Journal of Social of Sciences [online] 2024, pp. 48-36 [citat 10.04.24] ISSN 2587-3490 / E-ISSN 2587-3504. Disponibil: https://press.utm.md/index.php/jss/issue/view/2024-7-1/2024-7-1

Articole în culegeri științifice

5. ACULAI, Elena, NOVAC, Alexandra, **DELIU, Natalia**, Dezvoltarea educației antreprenoriale a tinerilor în cadrul instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar din Republica Moldova. In: Culegerea de articole a Conferinței internaționale științifico-practice ”Economic growth in conditions of globalization: competitiveness, innovation, sustainability”, vol.1, ed. XIII-a, 11-12 octombrie 2018, Chișinău: INCE, 2018, pp. 93-97. ISSN 978-9875-3202-7-6
6. **DELIU, Natalia**, Unele aspecte teoretice privind angajarea în câmpul muncii a persoanelor dezavantajate. Conferința Științifică a Doctoranzilor (cu participare internațională) ediția VI, volumul II „Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători”., Chișinău, Universitatea Academiei de Științe din Moldova, 2017, pp. 237-241 ISBN 978-9975-108-15-7
7. **DELIU, Natalia**, Antreprenoriatul pentru tineri – o nouă perspectivă de dezvoltare. Conferința Științifică a Doctoranzilor (cu participare internațională) „Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători”, ediția a VII-a., Chișinău, Universitatea „Dimitrie Cantemir”, 2018, pp. 252-256. ISBN 978-9975-3202-8-3
8. **DELIU, Natalia**, Tinerii ca persoane dezavantajate în Republica Moldova**.** Materialele Simpozionului Științific Internațional „Agricultura modernă – realizări și perspective”. Chișinău, UASM, 2018, pp. 170-174. ISBN 978-9975-64-299-6.
9. **DELIU, Natalia**, Necesitatea educației antreprenoriale pentru tinerii din Republica Moldova**.** Materialele Simpozionului Științific Internațional „Agricultura modernă – realizări și perspective”. Chișinău, UASM, 2018, pp. 174-177. ISBN 978-9975-64-299-6.
10. **DELIU, Natalia**, Generația tânără de antreprenori: probleme și perspective. În: Culegerea de articole a Simpozionul Științific International al Doctoranzilor „Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători" 15 iunie 2021, Chișinău: INCE, 2021, pp. 149-154. ISBN 978-9975-3486-4-5.
11. **DELIU, Natalia**, Bariere și stimulente pentru înființarea noilor afaceri de către tinerii antreprenori. Culegerea de articole a Conferinței Științifice Internaționale „Strategii și politici de management în economia contemporană”. 9-10 iunie 2022. Chișinău. ASEM, 2022, pp. 314-318. ISBN 978-9975-147-65-1.
12. **DELIU, Natalia**, Competențele tinerilor antreprenori. Culegerea de articole a Conferinței Științifice Internaționale „Strategii și politici de management în economia contemporană” (ediția a VIII-a). 24-25 martie 2023. Chișinău. ASEM, 2023, pp. 271-277. ISBN 978-9975-147-99-6
13. **Deliu, Natalia**, Motivarea tinerilor pentru antreprenoriat. Culegerea de articole a Conferinței Naționale Științifico-Practice cu participare internațională „Dinamica schimbării și cultura organizațională a viitorului”. Ediția a 3-a. 23 martie, Chișinău, IP CEEF, 2023, pp.286-293. ISBN 978-9975-165-83-9

ADNOTARE

Deliu Natalia. „Oportunități de dezvoltare a afacerilor pentru tinerii din Republica Moldova”, teză de doctor în științe economice, Chișinău, 2024

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale şi recomandări, 35 anexe, bibliografie din 212 surse. Conținutul este reflectat în 118 pagini text de bază. Rezultatele sunt publicate în 13 lucrări ştiinţifice.

Cuvinte-cheie: antreprenoriat, antreprenoriat în rândul tinerilor, antreprenori tineri, tineri potențiali antreprenori, metode de susţinere a afacerilor.

Domeniul de studiu: dezvoltarea şi susţinerea activităţii de antreprenoriat.

Scopul cercetării: analiza și sintetizarea conceptului de antreprenoriat în rândul tinerilor, evaluarea măsurilor de susținere a antreprenorilor tineri, precum și elaborarea propunerilor referitoare la mecanismele de susținere a tinerilor în activitatea antreprenorială.

Obiectivele cercetării: investigarea conceptului de antreprenoriat în rândul tinerilor și a caracteristicilor care îl specifică; investigarea experienței internaționale în susținerea și promovarea potențialului persoanelor tinere, în primul rând în țările Uniunii Europene, precum și a politicii de susţinere din partea statului; evaluarea situației din Republica Moldova ce ține de activitățile antreprenoriale a categoriei țintă; analiza politicilor și programelor de susținere în Republica Moldova a antreprenorilor tineri; efectuarea unui studiu referitor la antreprenorii tineri activi (cu activitate efectivă, reală) și antreprenori tineri potențiali din Republica Moldova; identificarea modalităților de atragere a persoanelor tinere în activitatea de antreprenoriat; elaborarea unui model economico-matematic care ar elucida impactul condițiilor economice asupra activității de antreprenoriat al tinerilor; dezvoltarea unui nou mecanism de susținere a antreprenorilor tineri din Republica Moldova; argumentarea și elaborarea propunerilor și recomandărilor pentru perfecționarea politicii de stat în ceea ce privește creșterea oportunităților de dezvoltare a afacerilor de către persoanele tinere.

Problema ştiinţifică importantă soluţionată: fundamentarea teoretică și metodologică a dezvoltării activităților de antreprenoriat în rândul tinerilor, fapt ce asigură confirmarea necesității susținerii și promovării în continuare a antreprenorilor tineri.

Noutatea şi originalitatea ştiinţifică a lucrării include următoarele elemente: sunt determinate caracteristicile care identifică noțiunea de „antreprenoriat în rândul tinerilor” și este formulată definiția proprie a antreprenoriatului în rândul tinerilor; este dată definiția conceptului de „antreprenor tânăr”; sunt determinate mecanismele și pârghiile de susţinere a antreprenorilor tineri şi a viitorilor antreprenori, aplicabile pentru R. Moldova; a fost efectuat un studiu empiric ce ține de analiza intențiilor tinerilor referitoare la implicarea în activitatea antreprenorială; este evidențiată contribuția antreprenorilor tineri la creșterea Produsului Intern Brut (PIB); este elaborat un model propriu de evaluare a impactului activității antreprenoriale a tinerilor asupra PIB; este dezvoltat și argumentat un nou mecanism de susținere a antreprenorilor tineri din Republica Moldova.

Valoarea aplicativă a cercetărilor constă în aceea că rezultatele cercetării pot fi utilizate la perfecționarea politicilor în domeniul susţinerii persoanelor tinere în inițierea şi dezvoltarea propriei afaceri.

ANNOTATION

Deliu Natalia. "Opportunities for Business Development for Young People in the Republic of Moldova". PhD thesis in economics, Chisinau, 2024

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, 35 appendices, bibliography from 212 sources. The content is reflected on 118 pages of basic text. The results are published in 13 scientific papers.

Keywords: entrepreneurship, entrepreneurship among young people, young entrepreneurs, young potential entrepreneurs, business support methods.

Field of study: development and support of entrepreneurship activity.

The purpose of the research: to analyse and synthesize the concept of entrepreneurship among youth, to evaluate measures to support young entrepreneurs, and to develop proposals regarding mechanisms for supporting youth in entrepreneurial activities.

Research objectives: research on the concept of entrepreneurship among young people and the characteristics that define it; research on international experience in supporting and promoting the potential of young people, primarily in the EU countries, as well as government support policies; assessment of the situation in the Republic of Moldova in the field of entrepreneurial activity of the target category; analysis of policies and programs to support young entrepreneurs in the Republic of Moldova; conducting a study of active young entrepreneurs (with effective, real activities) and potential young entrepreneurs of the Republic of Moldova; identifying ways to attract young people to entrepreneurship; development of an economic and mathematical model that explains the influence of economic conditions on the entrepreneurial activity of young people; development of a new mechanism for supporting young entrepreneurs in the Republic of Moldova; discussion and development of proposals and recommendations for improving state policy in terms of increasing opportunities for youth business development.

The solved important scientific problem: theoretical and methodological justification for the development of entrepreneurial activity among young people, which confirms the need for further support and encouragement of young entrepreneurs.

Scientific novelty of the theses includes the following elements: the characteristics that define the concept of "youth entrepreneurship" are identified, and our own definition of youth entrepreneurship is formulated; a definition of the concept of "young entrepreneur" is given; mechanisms and levers for supporting young entrepreneurs and future entrepreneurs applicable to the Republic of Moldova have been identified; An empirical study was conducted to analyse the intentions of young people regarding involvement in entrepreneurial activity; the contribution of young entrepreneurs to the growth of gross domestic product (GDP) is highlighted; developed our own model for assessing the impact of youth entrepreneurial activity on GDP; A new mechanism for supporting young entrepreneurs of the Republic of Moldova has been developed and argued..

Applicative value of the research lies in the fact that the research results can be used to improve policies in the field of supporting young people in opening and developing their own business.

АННОТАЦИЯ

Делиу Наталия. "Возможности развития бизнеса для молодежи в Республике Молдова", диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук, Кишинев, 2024 г.

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, 35 приложений, библиография из 212 источников. Содержание отражено на 118 страницах основного текста. Результаты опубликованы в 13 научных работах.

Ключевые слова: предпринимательство, предпринимательство среди молодежи, молодые предприниматели, молодые потенциальные предприниматели, методы поддержки бизнеса.

Цель исследования: проанализировать и обобщить понятие предпринимательства среди молодежи, оценить меры поддержки молодых предпринимателей, а также разработать предложения по механизмам поддержки молодежи в предпринимательской деятельности.

Задачи исследования: исследование понятия предпринимательства среди молодежи и характеристик, определяющих его; исследование международного опыта поддержки и продвижения потенциала молодежи, прежде всего в странах ЕС, а также политики государственной поддержки; оценка ситуации в Республике Молдова в сфере предпринимательской деятельности целевой категории; анализ политики и программ поддержки молодых предпринимателей в Республике Молдова; проведение исследования активных молодых предпринимателей (с эффективной, реальной деятельностью) и потенциальных молодых предпринимателей Республики Молдова; определение путей привлечения молодежи к предпринимательству; разработка экономико-математической модели, объясняющей влияние экономических условий на предпринимательскую активность молодежи; разработка нового механизма поддержки молодых предпринимателей в Республике Молдова; обсуждение и выработка предложений и рекомендаций по совершенствованию государственной политики в части увеличения возможностей развития молодежного бизнеса.

Разрешенная важная научная проблема заключается в теоретическом и методологическом обосновании развития предпринимательской деятельности, направленной на молодых людей, что подтверждает необходимость дальнейшей поддержки и продвижения молодых предпринимателей.

Научная новизна и оригинальность работы включают в себя следующие элементы: определены характеристики, определяющие понятие «предпринимательство среди молодежи», и сформулировано собственное определение предпринимательства среди молодежи; дано определение понятия «молодой предприниматель»; определены механизмы и рычаги поддержки молодых предпринимателей и будущих предпринимателей, применимые для Республики Молдова; проведено эмпирическое исследование, связанное с анализом намерений молодежи относительно вовлечения в предпринимательскую деятельность; выделен вклад молодых предпринимателей в рост валового внутреннего продукта (ВВП); разработана собственная модель оценки влияния предпринимательской активности молодежи на ВВП; Разработан и аргументирован новый механизм поддержки молодых предпринимателей Республики Молдова..

Практическая значимость исследований заключается в том, что результаты исследования могут быть использованы для совершенствования политики в сфере поддержки молодежи в открытии и развитии собственного бизнеса.

DELIU NATALIA

OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE A AFACERILOR PENTRU TINERII DIN REPUBLICA MOLDOVA

521.03 - Economie și management în domeniul de activitate

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar.: 2.4.
Formatul hârtiei 60 x 841 /16.
Tiraj 30 ex.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. Alexei Mateevici, 60, Chișinău, MD-2009
e-mail: cep1usm@mail.ru